

Ivanega, Jan

Habsburské portréty v barokních východních Čechách : k paarovské obrazárně ve Zdechovicích

Opuscula historiae artium. 2025, vol. 74, iss. 2, pp. 170-195

ISSN 1211-7390 (print); ISSN 2336-4467 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OHA2025-2-6>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83988>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 21. 05. 2026

Version: 20260514

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Habsburské portréty v barokních východních Čechách

K paarovské obrazárně ve Zdechovicích

Jan Ivanega

The study deals with the representation of Habsburg portraits in the pictorial decoration of Baroque castles in East Bohemia and analyses their function in the context of aristocratic representation. The East Bohemian Museum in Pardubice maintains a collection of portraits of members of the ruling dynasty from the 18th century, the provenance of which is unclear. Based on research into inventories of aristocratic residences in the Chrudim region and partly in the Hradec Králové region, the author attempts to hypothetically determine the origin of this collection and place it within the broader framework of visual culture of the period. The survey has demonstrated a considerable variety in the décor of the settlements examined. Habsburg portraits were present in the region, but not systematically; their commissioning depended on the individual clients. Special attention is paid to the inventories of the Paar château in Zdechovice, which document an extensive, high-quality picture collection with works by leading Baroque painters.

Keywords: portrait family galleries; representation; Habsburgs; East Bohemia; Zdechovice; Doudleby nad Orlicí; Žamberk; Choltice; Lanškroun

PhDr. Jan Ivanega, Ph.D.
Východočeské muzeum v Pardubicích / Museum of East Bohemia, Pardubice
e-mail: ivanega@vcm.cz

<https://doi.org/10.5817/OHA2025-2-6>

Otázka barokních vladařských portrétů poutá dlouhodobou badatelskou pozornost.¹ Podle obecně přijímané interpretace vyjadřovaly loajalitu svých objednavatelů k Habsburkům.² Podrobnějšímu výzkumu tohoto tématu prozatím uniklo území východních Čech. Hlavní snahou předložené studie je přispět k zevrubnějšímu poznání výtvarné kultury východočeských sídel 18. století a v obecnější rovině i ohledat platnost uvedené teze o roli habsburských portrétů ve šlechtických interiérech.

Průzkum jsem omezil na území někdejšího Chrudimského kraje s ojedinělými přesahy těsně za hranice do kraje Hradeckého. Sledované teritorium se vyznačovalo značnou majetkovou rozdrobeností. Největšími pozemkovými vlastníky byli Liechtensteinové (Lanškroun), Trauttmansdorffové a jejich dědici Valdštejnové (Litomyšl), Kinští (Choceň, Rychmburk), Auerspergové (Nasavrky) a Thun-Hohensteinové (Choltice). Desítky dalších menších panství a statků patřily řadě šlechtických rodů. Souhrnně jsem provedl sondy do vybavy zámků na třinácti panstvích a deseti statcích v Chrudimském kraji³ a vybraných pěti panstvích a pěti statcích v jeho sousedství na královéhradecké straně krajských hranic.⁴ Celkově se podařilo dohledat inventáře jedenácti objektů na území Chrudimského kraje, čtyř sídel ze sousedních panství Hradeckého kraje [obr. 1] a z důvodů, které přiblížím níže, i jednoho jihočeského zámku.

Soustředil jsem se především na řešerše inventářů z 18. století, které odrážejí tehdejší realitu vybavy sídel. Prameny ze 17. století jsem studoval jen ojediněle a k materiálům z první poloviny 19. století jsem přistoupil pouze při ověřování zápisů ze starších soupisů nebo při nedostatku starších inventářů. U těchto pramenů není jisté, zda zachycují obrazy uchovávané v zámeckých sbírkách již v předcházejícím století, proto k jejich výpovědi ve vztahu k výchozím otázkám přistupuji obezřetně. Doplnkový ráz mělo i studium inventářů z 20. století. Položením této sondy jsem jistě potenciál archivních fondů bezezbytku nevyčerpал. Neusiluji o generalizaci, spíše o shromáždění různorodých

2 – Zámek v Cholticích, počátek 20. století. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. FA-F2-00314

rámu jich bylo v rohovém pokoji vedle kaple, osm bez rámu, ale v životní velikosti, v tzv. studničním pokoji. Kabinet zdobilo devět poprsí ve zlacených rámech, vedlejší pokoj deset portrétů hraběcí thunovské rodiny bez rámu a modrý pokoj čtrnáct starých thunovských podobizen. Ve velkém sálu se nacházelo šestnáct neurčených portrétů v životní velikosti bez rámu, dalších čtrnáct pak bylo v tzv. galerii. Podobizny tak tvořily více než polovinu zachycené kolekce.¹⁶

Další inventáře již mnoho nového k poznání obrazové výzdoby choltického zámku nepřinášejí.¹⁷ Větší hodnotu má nedatovaný soupis (kolem 1740), který uvádí rozměry místností a lze jej tak využít jako odrazový můstek pro rekonstrukci dobového využití prostor zámku. Dále zachycuje v interiérech 84 obrazů.¹⁸ Následující soupis z roku 1755 uvádí III obrazů, z nichž zhruba polovinu tvořily neidentifikované portréty.¹⁹ Marginální vpisky, které mapovaly přesuny a odpisy mobilií, dokládají pohyb obrazů mezi rodovými sídly – jedenáct ze dvanácti portrétů v hostinském pokoji nechal některý z mladších majitelů převézt do Žehušic v Čáslavském kraji.²⁰

První – a jediný doložený – habsburský portrét v Cholticích zachycuje až inventář zámku z roku 1767, kdy zelenou ložnici (čtvrtý pokoj od kaple, v sousedství staré tabulnice) zdobil portrét arcivévodě Leopolda.²¹ Z dalších identifikovaných portrétů v soupisu zaujmou grafiky arcibiskupa salcburského Jana Arnošta hraběte Thun-Hohen-

stein a barona Laudona. Oproti minulosti narostl význam chodby u kaple, zvané v předchozích inventářích „galerie“.²² V roce 1767 zde viselo 83 portrétů a historických obrazů.²³

Východočeská sídla Kinských

Podobné rysy lze načrtnout i v případě sídla choceňské větve Kinských. Panství koupil Norbert Oktavián Kinský od Trauttmansdorffů v roce 1709, načež prodělal zámek představu.²⁴ Nejstarší sledovaný soupis vybavení z roku 1724 ukazuje zámek jako bohatě vyzdobené sídlo.²⁵ Malbami nejvýrazněji byl zdoben pokoj kněžny s 33 obrazy na plátně různých formátů, ale i se 78 malými obrazy na dřevě a 78 grafikami. Grafiky vévodily i sousední tabulnici, na jejíž stěnách jich viselo 287, a následujícímu pokoji hraběte (tři papírové obrazy s velkými rámy a 180 malých ve stejných rámech, grafiky se hojně objevovaly i jinde v zámku). V jeho výzdobě zachycuje soupis i malby na plátně, zvláště v prvním pokoji nad schody (25 obrazů v černých rámech a 14 obrazů pouze na napínacích rámech).

Větší výpovědní hodnotu má o něco mladší inventář.²⁶ Jeho autor místo obecného pojmu „*pappierene bilder*“, užívaného v předchozím prameni, používal přesnější „*Kupferstich*“ (termín jistě zastřešoval i další techniky). Pojmenoval i několik zobrazených postav: v pokoji paní hraběnky nechy-

běly velké portréty Oktaviána Václava a Františka Ferdinanda Kinských a menší podobizna Štěpána Viléma Kinského. Dalších třináct kontrfektů, bohužel již neurčených, bylo hned v prvním uvedeném pokoji. Soupis upřesňuje i výzdobu zmíněného rohového pokoje, kde viselo mj. 18 krajín ve zlacených rámech. Jinak inventář potvrzuje velký význam grafik v choceňských interiérech – 30 z nich, 14 dřevěných obrazů a 30 pláten nechala vrchnost na přelomu dvacátých a třicátých let odepsat, snad pro špatný stav.²⁷ Informace z citovaného inventáře potvrzuje i jeho protějšek z roku 1733.²⁸

Další vlned do výzdoby sídla nabízí až soupis z roku 1838, po požáru objektu o devět let dřívě.²⁹ Přestože není jisté, zda zachycuje i obrazy přítomné na zámku v minulém století, stojí za připomenutí. Jeho autor totiž uvedl řadu jmen postav na zaznamenaných 82 portrétech. Soubor měl charakter rodové galerie, což potvrzovalo zařazení rodokmenů do výzdoby jídelního salonu (kde viselo i čtrnáct podobizen členů rodu Kinských) a sousedního sedacího salonu (vedle rodokmenu také dalších jedenáct portrétů Kinských). Rodový původ tehdejší kněžny Vilemíny Alžběty Kinské, rozené Colloredo-Mannsfeld (1804–1871), prozrazuje pohled do výbavy její pracovny: mezi patnácti obrazy bylo dvanáct portrétů, z nichž pět zachycovalo Colloredo-Mannsfeldy. Vedle nich visely i jediné doložené habsburské portréty z choceňského zámku: císař František I. a jeho čtvrtá choť Karolína Augusta Bavorská (minimálně její obraz tedy Kinští pořídili po roce 1816).³⁰

Zájem o rodovou genealogii je patrný i z výzdoby hradu Rychmburka.³¹ V tamním modrém pokoji visel rodokmen hraběcí rodiny Kinských s doplňkovým vysvětlením. O jeho významu pro rodovou reprezentaci svědčí i fakt, že byl podle druhotného přípisu odeslán do pražského rodového paláce.³² Nenáročně vyzdoben byl lovecký zámek Karlštejn.³³ Sledované inventáře dalšího východočeského sídla choceňských Kinských, zámku Chroustovice, žádné obrazy nezachycovaly.³⁴

Nad vlnami Divoké Orlice: Častolovice, Doudleby a Žamberk

Na Divokou Orlici bylo jako korálky navlečeno hned několik panství. Obrazovou výzdobu zámku v Častolovicích ve fideikomisních inventářích zkoumali Jiří Kubeš a Tomáš Sekyrka.³⁵ K jejich zjištěním není třeba mnoho dodávat, zvláště když častolovická obrazárna poutá vzhledem k tamnímu obrazovému cyklu pozornost dlouhodobě. Již v roce 1676 zachytil v zámku fideikomisní inventář portrét Leopolda I. a dvou císařoven. Pravděpodobně až za Šternberků, kteří panství koupili v roce 1694, přibyl do výzdoby jezdecký portrét Josefa I.³⁶ V sálu bylo roku 1704 osmnáct velkých portrétních obrazů císařů a králů se silnými rámy a celkem čtrnáct map „čtyř dílů světa, rozličných království a zemí“. V případě vladařských obrazů šlo zčásti o původně jindřichohradecký obrazový cyklus, který se na zámek dostal jako

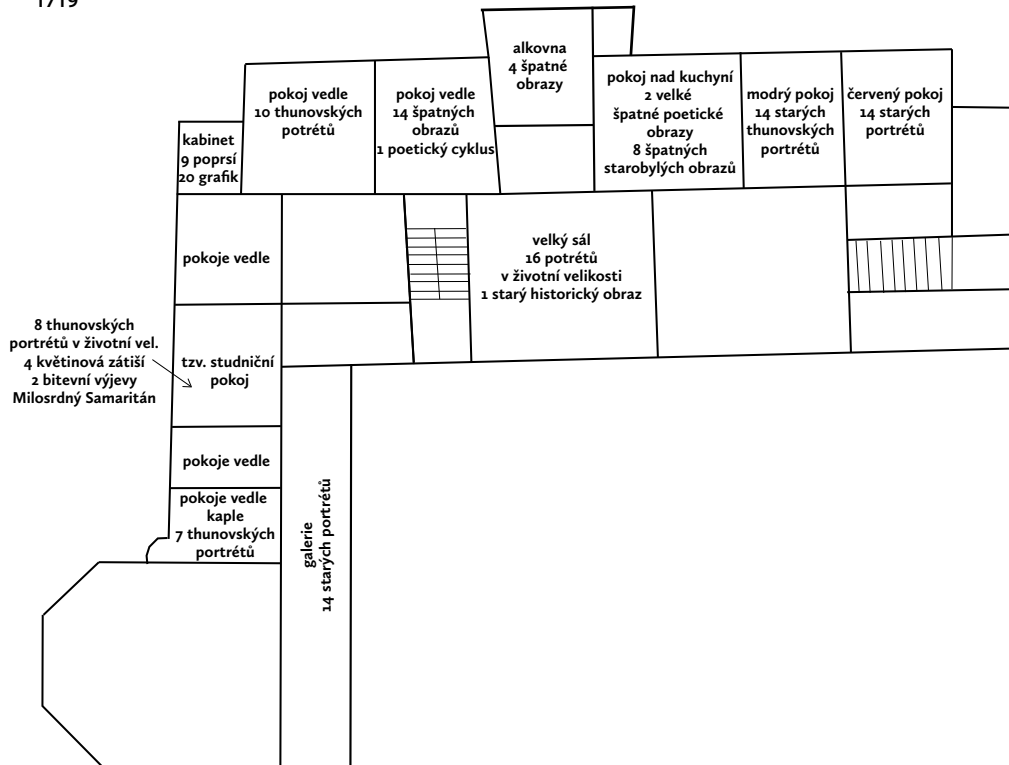
součást slavatovského dědictví.³⁷ V řadě od Ladislava Pohrobka po Leopolda I. představoval české panovníky (mimo Friedricha Falckého) a vyjadřoval historicky ukotvené vyjádření naddynastické kontinuity vlády Českého království.³⁸

K výbavě starého zámku na sousedním panství Kostelec nad Orlicí se mi nepodařilo žádné inventáře dohledat. Vzhledem k tehdejšímu kancelářskému a úřednímu charakteru objektu však výraznější výzdobu nepředpokládám. O to bohatší je pramenná zeň z bubnovského fideikomisu, tvořeného panstvími Doudleby nad Orlicí, Žamberk a statkem Jelení.³⁹ Bubnové z Litic na arondizované doměně vybudovali hned dvě bohatě zdobená sídla, z nichž zvláště Doudleby dlouhodobě poutají pozornost historiků a historiček umění. Dosavadní bádání se při neznalosti dobových inventářů soustředilo na výklad freskové výzdoby.⁴⁰ Fideikomisní soupisy umožňují dosavadní poznání prohloubit.⁴¹ Nejstarší zachycuje v polovině 17. století „v štoku hořejším, kterýž okolo a okolo se prochází a z jednoho pokoje do druhého jde“, pouze plátno *Umučení Páně*.⁴²

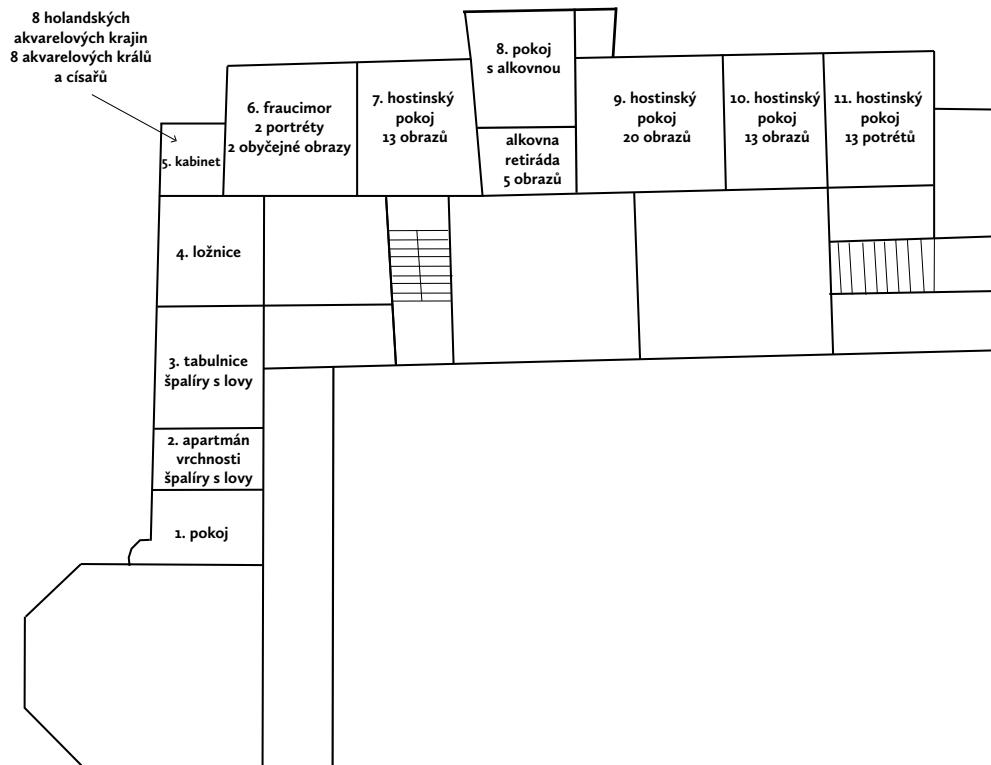
Bohatší je soupis sepsaný po smrti hraběte Františka Adama z Bubna a Litic (1644–1711), hybatele pozoruhodné přestavby zámku.⁴³ [obr. 4] V profánních interiérech zachycuje 248 maleb a na devadesát grafik, další desítky obrazů zdobily zámeckou kapli (v dalším výkladu ji nechávám stranou). Přesné určení skladby kolekce je nemožné, u více než poloviny děl chybí bližší údaje o motivech. Mezi určitelnými pracemi převažovaly veduty a mapy (33 ks), následovala zátiší (29 ks), krajiny (14 ks), portréty (17 ks), žánry (13 ks) a podobizny světců a náboženské scény (11 ks). Výzdobu doplňovaly dva malované erby a trojice univerzitních tezí, pravděpodobně bubnovských (jedna byla takto výslovně označena) nebo dedikovaných bubnovským podporovatelům svých defendentů.⁴⁴ Největší koncentrace výzdoby se nacházela v pokoji hraběnky (27 ks), tabulnici (27 ks, z toho 10 grafik) a čtvrtém pokoji (28 obrazů). V dalších pokojích převažovaly grafiky nad malbami.

Jádrem výzdoby byl zjevně pokoj hraběnky, v němž většinu obrazů autoři inventáře rozepsali. Ve špaletách oken se nacházely žánrové obrazy, zátiší, mytologické scény a krajiny. Dalších sedm krajín zdobilo zdi jinde v místnosti. Doplnoval je výjev Venuše a Kupida. S velkou pozorností autoři určili i výjevy v tabulnici, kterou na stěnách zdobily portréty císařů Leopolda I. a Josefa I. a jejich manželek, vyobrazení panství Žamberk, Doudleby a statku Jelení, ale i grafické pohledy na Versailles (10 ks).⁴⁵ V dalším početnými obrazy vyzdobeném pokoji č. 4 naopak témata vesměs neznáme, na rozdíl od následujícího pokoje č. 5, jemuž snad dominovaly náboženské výjevy (Panna Marie, sv. Ignác, sv. Jeroným, dva malé voskové obrazy, ale i neurčený portrét a sedm neidentifikovaných maleb). Zátiší visela porůznu v takřka celém objektu. Za zmínku stojí i výzdoba knihovny v jedné z klenutých místností v přízemí. Kromě dvou map (jedna z nich zachycovala panství Žamberk) ji mj. zdobila

1719

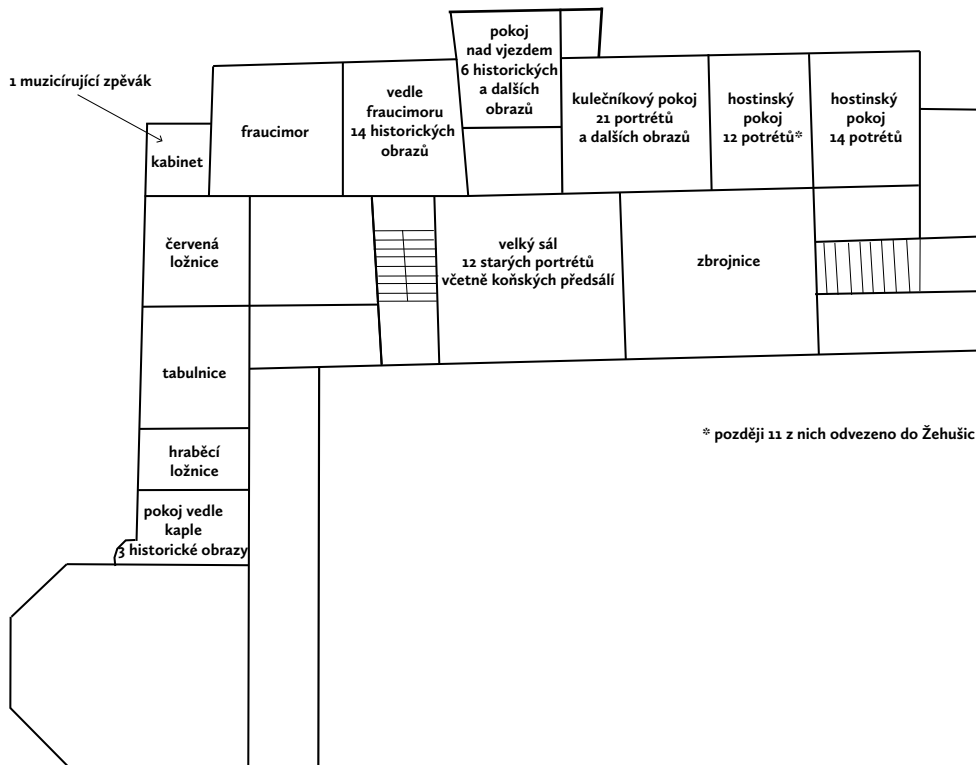

kolem 1740

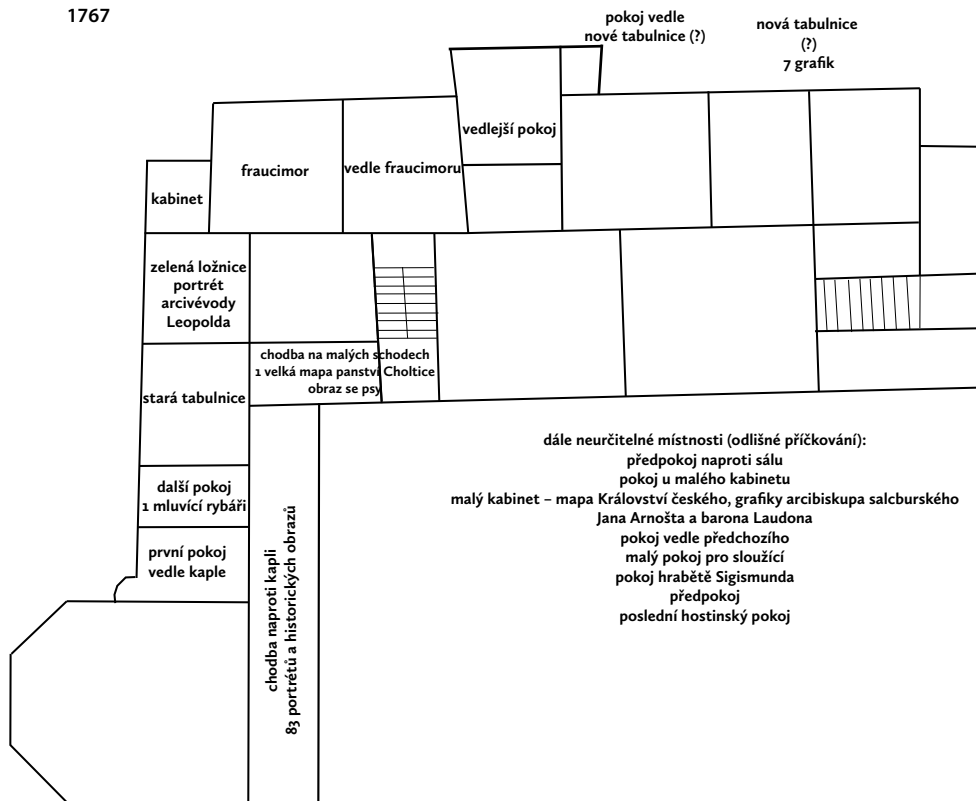

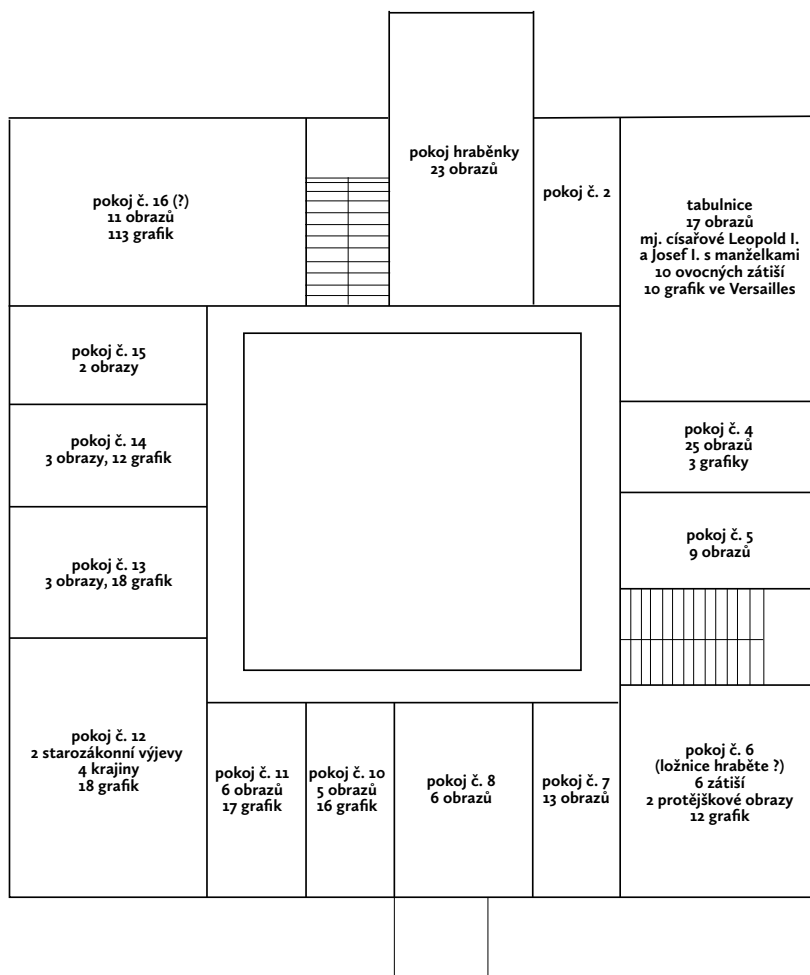
3 – Rekonstrukce výzdoby piano nobile zámku Choltice podle inventářů z let 1719, kolem 1740, kolem 1755 a 1767

kolem 1755

1767

4 – Rekonstrukce výzdoby zámku Doudleby podle inventáře z roku 1711. S otazníkem hypotetické určení funkce místnosti

univerzitní teze. Dvě další teze se nacházely v sousední komoře, která snad sloužila jako jakýsi depozitář. Uloženo v ní bylo 22 obrazů, dva malované erby a sedm map (jedna z nich jistě malovaná, s bubnovskými majetky Žamberk, Doudleby a Štěnín [?]). Mapy v doudlebském interiéru nechyběly ani v pokoji kaplana v sousedství kanceláře v prvním patře, kde jich bylo hned 9 ks. Doplnoval je obraz sv. Antonína, v kaplanově obydlí očekávatelný.

Inventář zachycuje i praxi přesunů obrazů mezi hraběcími sídly, když v pokoji č. 6 jeho autor připomněl, že v něm původně kromě 20 zachycených prací viselo ještě dalších 17 nedávno odvezených děl. V úvahu připadal převoz na nedaleký Žamberk, podle téhož soupisu tehdy podstatně skromněji vyzdobený 57 obrazy. Nejvíce, 21 ks, se jich nacházelo v hraběcí ložnici. Bližší identifikace je možná jen u mapy Prahy v téže místnosti.

Podstatně vyšší počet obrazů v žamberských interiérech zachycuje fideikomisní inventář z poloviny dvacátých let 18. století.⁴⁶ Obrazová výzdoba se v mezidobí rozrostla na 439 děl, z nichž více než polovinu (237 ks) tvořily

grafiky. Nejvíce obrazů bylo v pokoji hraběte (52 ks, z toho 10 grafík se žánrovými motivy). Na prvním místě mezi obrazy v místnosti uvedli autoři soupisu podobizny Leopolda I. a jeho manželky. Doplnovaly je oválné obrazy zesnulého hraběte a hraběnky z Bubna a Litic, přičemž další pár z téhož rodu visel v místnosti i na měděných obrazech. Společnost jim dělal portrét blíže neurčené hraběnky Kokořovské z Kokořova (nejspíš příbuzné Marie, rozené Kokořovské z Kokořova, první manželky tehdejšího fideikomisního pána Antonína Ignáce z Bubna a Litic /1679–1725/).⁴⁷ Další habsburské portréty v žamberských interiérech visely v pokoji otce Teodora, snad zpovědníka nebo kaplana. Kromě tří zátiší, čtrnácti neurčených grafík, osmi devočních obrázků na papíře a tří maleb světců v místnosti visely i podobizny císařů Ferdinanda II., Leopolda I., Josefa I. a neurčené arcivévodkyně (v úvahu připadá Marie Terezie). Oválný portrét Leopolda I. se nacházel i v jedné z četných komor. Vztah k dění v habsburském domě odráží i popis císařského vjezdu do Prahy uložený v sekretáři v ložnici v hraběcím apartmánu.⁴⁸ Podobně jako v Doudlebách i zde je zhruba polovina

výjevů neidentifikovatelná. Mezi určitelnými tématy byly zhruba rovnoměrně zastoupeny náboženské výjevy a světců (32 ks), portréty (28 ks), historické a mytologické scény (31 ks), krajiny (26 ks, většina z nich v grafice) a zátiší (27 ks). Většinu ze čtrnácti žánrů tvořil grafický cyklus ze selské svatby. Zájem rodiny o vzdělání odráží osm univerzitních tezí.

Inventář z téhož roku potvrzuje, že se na rozdíl od Žamberku na Doudleběch mnoho proti roku 1711 nezměnilo. Doudlebský soupis jen doplňuje jméno císařovny Eleonory Magdaleny Falcko-Neuburské, v tabulnici portretované manželky císaře Leopolda I.⁴⁹ To jen potvrzuje, že obrazy mohly do zámku přibýt v rámci úpravy interiérů za Františka Adama z Bubna a Litic, tradičně datované do doby osmdesátých let 17. století (sňatek s Eleonorou Magdalenou, svou třetí a poslední chotí, uzavřel Leopold I. roku 1676).⁵⁰ Rámcově podobný stav zachycují i inventáře obou zámků z roku 1731, soupisy pak obrazy nezaznamenávají.⁵¹

Svojanov a Štěpánov: sídla svobodných pánů

Kromě sídel hraběcích a knížecích rodů stojí za pozornost i objekty ve vlastnictví nižší šlechty. Jako jejich příklad může posloužit hrad Svojanov. Vhled do jeho výbavy nabízí po-

drobný soupis zhotovený po smrti Bedřicha Hartvíka Záruby z Hustířan roku 1691.⁵² Na hradě zaznamenal 22 obrazů. Jejich největší část, deset rozličných portrétů, zdobila tzv. francouzský pokoj. Další tři velké „*confrecty*“ visely v komoře vedle tabulnice v dolním zámku, kde nechyběla ani kopie uctívaného Chrudimského Salvátora. Další varianta téhož obrazu byla ve výbavě kanceláře, kde ji doplňovaly další devoční obrázky, zejm. grafika Panny Marie Pasovské, sádrová soška Panny Marie Svatohorské a malý cínový krucifix.

Mimořádně zajímavý je případ výbavy zaniklé tvrže Štěpánov, připojené po roce 1706 k thunovskému panství Choltice.⁵³ Její dochovaný inventář pochází ještě z éry předchozího majitele Františka Albrechta Cikána z Černé, vznikl po jeho smrti roku 1696.⁵⁴ V „*hořejším štoku v tafelštubně*“ se nacházely obrazy Jana Nepomuckého a sv. Floriána, 16 map a „*nynějšího císaře a císařovny confecti* [!]“.⁵⁵ Pokoj u tabulnice zdobily obrazy *Ecce homo* a sv. Antonína, pokoj u mázhausu pak *Salvator Mundi*.

Obrazová sbírka Paarů na Zdechovicích

Jak pravil klasik českého dějepytu August Sedláček: „*Zámek Zdechovský knížata Paarové, starou tvrz v veliký zámek*

5 – Na hraně Železných hor: kulturní krajina v okolí Zdechovic, počátek 20. století. Vpravo zámek před snesením věže, vlevo kostel sv. Petra a Pavla. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. FA-F1-00495

6 – Zámek ve Zdechovicích před novodobou devastací, asi 1909. Hlavní průčelí. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. FA-F1-00460

7 – Zámek ve Zdechovicích před novodobou devastací. Zahradní průčelí. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. FA-F2-00373

proměňivše, postavili a uvnitř mnohými krásnými obrazy ozdobili.⁵⁶ Panství držela hraběcí (a od roku 1769 v primogenituře knížecí) rodina Paarů mezi lety 1722 a 1889. V dalších desetiletích jej vlastnil Otto Mettal (1848–1921), poslanec českého sněmu a člen panské sněmovny.⁵⁷ I za něj byl zámek proslulý obrazovou výzdobou.⁵⁸ Barokní, v 19. století Paary přestavěná stavba na základech starší tvrze stála ve středu kulturní krajiny Železných hor. [obr. 5–7] Zatímco historikové se panství soustavně věnují,⁵⁹ z hlediska dějin umění je pozoruhodná lokalita takřka nevytěžená.⁶⁰ Snad to souvisí se značnou devastací areálu ve druhé polovině 20. století, kdy jej využívali horníci chvaletických manganových dolů a posléze českoslovenští i sovětské (po roce 1968) vojáci.⁶¹

Pro Paary šlo o strategicky umístěný majetek. Zakoupil jej hrabě Karel Josef Paar (1654–1725) roku 1722, sedm let poté, co jeho syn Jan Leopold (1693–1741), manžel Marie Terezie, rozené ze Šternberku († 1761), vyženil vedle dalších majetků Smiřice v Hradeckém, Bechyni v Prácheňském a Budišov v Jihlavském kraji na Moravě. Je zřejmé, že Zdechovice měly důležitou roli při cestách mezi póly rodových majetků – Bechyní, Smiřicemi a Budišovem. Poté, co Jan Václav Paar sloučil majetky primogenitury a vedlejší větve rodu a v roce 1769 vyměnil Budišov za jihočeskou Kardašovu Řečici, mohl význam Zdechovic jako zastávky při pohybu mezi většími rodovými sídly ještě narůst.⁶²

Klíčovým pramenem pro poznání vybavy zdechovického zámku je inventář z roku 1769.⁶³ Jeho součástí je *Přehled oněch obrazů, které se v zámku Zdechovice nachází ve druhém patře v následujících pokojích*, a které jsou vzadu označené číslem na kusu papíru. Obsahuje 47 číslovaných položek, dohromady 94 obrazů a devět obrazových rámu. V další části inventární knihy následuje soupis „maleb, které byly převezeny do Zdechovic v době administrace statku z pražské obrazové galerie a nacházejí se pověšené v zámeckých pokojích.“ Zachycuje 39 obrazů číslovaných 480–518. Kvalitativním rozdílem proti všem ostatním sledovaným inventářům je zachycení jejich rozměrů a identifikace několika malířů. Hodnotu pramene dále zvyšují druhotné přípisy. Jsou jich dvě řady. Tužkové jsou revizními záznamy inventáře a mj. zachycují přesun části kolekce do Bechyně v říjnu 1850. Přípisy červeným inkoustem pochází z pera znalce, který hodnotil uměleckou kvalitu a autorství zachycených děl. Zdechovické soupisy z roku 1769 pro jejich význam uvádím in extenso v ediční příloze.⁶⁴ [Příloha] Obrazy lze ztotožnit s díly z pozůstalosti Karla Josefa Paara.⁶⁵

Většinu maleb z pražského domu (šlo o soubor objektů na místě dnešního Salmovského paláce)⁶⁶ autoři soupisu blíže určili. Největší podíl, 44 ks, měly v kolekci krajiny včetně „Prigelova“ (tj. snad Brueghelova) obrazu (č. 6). Následovaly žánry, zátiší po 17 ks (č. 508 připisují autoři pramene některému Janu Brueghelovi) a podobizny (16 ks), mezi nimiž nechyběla trojice habsburských portrétů (č. 1, 34, 44) a tři obrazy „starých císařů“ na mědi (č. 47, spíš než

o Habsburky šlo o antické vladaře). Nepochybně nejzajímavějším obrazem v kolekci je Kupeckého vlastní podobizna malíře malujícího portrét manželky (č. 482).⁶⁷ Mezi historickou a mytologickou malbu lze vřadit sedm obrazů, byť je na zvážení, zda Hostina bohů v mušlemi zdobené grotte u Neptuna (č. 481) není paarovským kryptoportrétem, protějškem známého budišovského triptychu.⁶⁸ Zájem o soudobé dění dokládá i holdování Karlu VI. v Praze (č. 3). Vedut bylo ve Zdechovicích šest včetně pohledu na město a zámek Bechyně, hlavní rodové sídlo (č. 35). Osm maleb lze řadit mezi náboženské obrazy.

Část zámeckých obrazů zachycuje soupis ve druhém patře, v pěti pokojích. Na půdě byla bedna s obrazovými rámy. Místnostem vedle vstupu na půdu vévodily portréty Karla VI., Alžběty Kristýny a Josefa Paara. Právě zde byla kromě dalších čtyř portrétů i zmíněná Brueghelova krajina, tři další krajinné výjevy a scény z dvorského veselí. Další pokoj obsahoval 43 maleb. Visely zde zejména krajiny, ale i orfeovský výjev či zátiší. Ve třetím pokoji soupisy zmiňují dámské portréty včetně podobizny habsburské arcivévodkyně, ale i zmíněný pohled na Bechyni a několik zátiší, mezi nimiž nechyběl kus přiřknutý Paulu Moresee (č. 36). Následovaly dva pokoje za schodištěm, první s krajinami, květinovým zátiším a neurčeným portrétem, a pokoj doktora s krajinomalbami, portrétem Habsburků a žánry. Rozmístění druhé části sbírky, převezené z Prahy, bohužel soupis nezachycuje, nabízí se však

8 – Kupeckého podobizna s portrétem manželky (1711), která se nacházela v interiéru zdechovického zámku. Národní galerie v Praze

9 – Leopold I., 1. polovina 18. století, stav po restaurování. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. UO 204

myšlenka, že mohly být rozmístěny v pianu nobile. Pokud by další bádání potvrdilo hypotetickou výzdobu v přízemí, nabízely by Zdechovice zajímavou analogii sofistikovanému ikonografickému programu budišovského zámku.⁶⁹

Další vhled do výbavy paarovského zámku ve Zdechovicích nabízí inventář z roku 1800.⁷⁰ Je lokační a zachycuje odhadovanou hodnotu obrazů. Obsahuje přes 240 obrazů, rozmístěných v pianu nobile a třetím podlaží: v pokoji

10 – Alžběta Kristýna, 1. polovina 18. století, stav před restaurováním. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. UO 205

11 – Expozice Muzejního spolku v nově rekonstruovaném sloupovém sále pardubického zámku, na stěnách pětice portrétů habsburské rodové galerie, foto po 1935. Východočeské muzeum v Pardubicích, inv. č. FA-P-02800

č. 22 (tři díla včetně jezdeckého portrétu prince Evžena), v pokoji č. 31 (22 neurčených podobizen a 32 květinových zátiší), v předpokoji č. 32 (z 16 zde inventovaných děl bylo 12 květinových zátiší) a zejména v ložnici knížete (46 obrazů). Právě v ní se nacházela veduta Bechyně, ale i paarovský portrét, řada krajin, obrazů koní či *Únos Sabine*. Nejcenější malbou v knížecí ložnici byl portrét starce, oceněný na 12 zl. Reprezentativní ráz dané části zámku podtrhuje bohatá obrazová výzdoba následujícího pokoje knížecí společnosti se 62 obrazy. Právě zde se nacházely nejdražší v kolekci zachycené obrazy – dva poetické kusy po 60 zl., obraz prosebnice za 35 zl. či dvě bitvy po 20 zl. Mimoto zde visely i portréty císařovny Alžběty Kristýny a šternberské rodiny. Naopak ve velké tabulnici byl pouze jediný obraz, bitva v ceně 28 zl.⁷¹ V horním podlaží pak soupis zachytil obrazy v pokoji č. 3 (18 ks) a č. 7 (43 ks).

Mladší soupisy z druhé poloviny třicátých let 19. století potvrzují, že na zámku stále zůstávala kolekce z pražské obrazárny.⁷² Za soubor, číslovány identicky jako v roce 1769 a popisovaný takřka shodnými formulacemi (zjevně šlo

o opis z původního inventáře), autor doplnil 12 samostatně číslovaných náboženských maleb, které zdobily kostely sv. Petra a Pavla ve Zdechovicích a sv. Máří Magdalény v Řečanech nad Labem.⁷³

Celkem 14 obrazů pocházejících z pražské obrazárny nechali Paarové v říjnu 1850 převést do Bechyně.⁷⁴ Šlo o malby přířknuté italské škole, Carraccimu, Veronesemu nebo Brueghelovi. To vede k otázce, zda a kam je na tamním zámku, hlavním rodovém sídle v Čechách, Paarové nechali rozvěsit. Bohatou obrazovou výzdobu tamního zámku v éře barokních majitelů zachycuje celá řada inventářů, z nichž nejstarší pochází od roku 1761.⁷⁵ Pro předmět našeho zájmu – původně zdechovické obrazy – jsou klíčové dva inventáře z počátku 20. století, tj. z doby po přesunu obrazů z východních Čech.⁷⁶ První z nich, inventář hraběcího bytu z roku 1901, bohužel uvádí obrazy pouze neurčitelně. Podrobnější je nedatovaný lokační soupis, který v Bechyni zachycuje téměř 400 obrazů. Nechyběly mezi nimi desítky portrétů Paarů a jejich příbuzných, ale ani další část původně jindřichohradecké galerie vládců českých zemí.⁷⁷ Z obrazů

12 – Sepp Haller, **Alžběta Kristýna**, asi 1715. Vídeň, Kunsthistorisches Museum, Gemäldegalerie, inv. č. 8322

uložených původně na Zdechovicích obsahuje snad portrét starce (č. 489), umístěný v Bechyni v knížecí pracovně a brueghelovskou turnajovou scénu (č. 502 nebo 503).

Na Zdechovicích tak v polovině 19. století zůstaly i obrazy zmíněného Kupeckého, ale i Davida I. Tenierse, Felixe Meyera a dalších barokních umělců. Jejich stopy zachycuje inventář z doby Otty Mettala, jenž panství od Paarů v roce 1889 získal.⁷⁸ Na počátku 20. století odráží nejen způsob tehdejšího využívání jednotlivých zámeckých místností, ale i jejich výbavu včetně 279 obrazů. Bohužel jsou většinou určeny jen rámcově, přesto lze jeden ztotožnit s dílem známým z paarovských dob. „Velký obraz Abrahám“ v pracovním salonu majitele (oceněný na 5000 K) lze spojit se záznamem č. 497 inventáře zámku z roku 1769 (Izák nese dřevo od svého otce k oběti). Nepublikovaná fotografie Jana Chmelíka, pořízená pro připravovanou vlastivědnou publikaci o pardubicko-holicko-přeloučském okrese a uložená ve Východočeském muzeu v Pardubicích (inv. č. FA F2 00726), pak v zámeckých interiérech dokumentuje výše zmíněný Kupeckého autoportrét (č. 482). [obr. 8] Tyto příklady dokládají, že se přinejmenším část někdejší paarovské kolekce stala součástí prodeje panství Mettalovi.

Zachycené paarovské obrazy ve Zdechovicích vyvolávají řadu otázek. Proč zůstala alespoň část, včetně Kupeckého autoportrétu, na zámku i po prodeji panství? Nelze na základě dochovaných soupisů dohledat v současných sbírkách i další díla než ta, která identifikovala Marie Mžýková?⁷⁹ Kdo byli erudovaní autoři soupisů z roku 1769 a mladších příspěvů? Za jakých okolností došlo k převozu obrazů z Prahy? Na tyto a další možné otázky snad odpoví zpracování rodinného archivu Paarů, které jistě přinese i korektury této prvotní črty. Další prohloubení poznání zdechovické sbírky mohou přinést sondy do desk zemských (kupní smlouva panství, které koupil pro svého zetě Mettala Jan Schebek /1823–1889/, by mohla obsahovat soupis obrazů) či pramenů vzešlých ze správy velkostatku Zdechovice za Mettalovy držby.⁸⁰ Již v tuto chvíli je však zřejmé, že v řadě ohledů se sice August Sedláček ve vztahu ke Zdechovicím mýlil, ale jeho konstatování o kvalitě obrazové výzdoby za hrabat Paarů bylo zcela na místě.⁸¹

Habsburské portréty v radnicích východních Čech?

Provedená sonda naznačuje, že ve východočeských barokních zámcích byly habsburské cykly spíše výjimečné. Sbírkou Východočeského muzea v Pardubicích přitom obsahuje soubor portrétů členů panovnického domu: Leopolda I., [obr. 9] Josefa I., Karla VI., jeho manželky Alžběty Kristýny, [obr. 10] Marie Terezie a Františka Štěpána Lotrinského, vždy ve shodném obdélném formátu polopostavy vetknuté do malovaného oválu.⁸² Formálně se obrazy hlásí do 18. století a představují ukázkou dobré, byť nikoliv prvo-

třídní malby. Vyznačují se zvládnutím textur látek a kovu brnění, naopak šperky – zejména koruny, dominantní atribut v pozadí – a inkarnát působí schematicky. K nejsilnějším stránkám anonymního tvůrce nepatřilo ani podání anatomických detailů, ačkoli lze část nedokonalostí přičknout rozsáhlým druhotným přemalbám.

Místní Muzejní spolek získal portréty do sbírky od Bedřicha Skrbka (1860–1918), svého významného člena, v roce 1909 (podruhé je kustod Josef Hanuš zapsal do přírůstkové knihy o sedm let později). Příslušné záznamy ani další prameny bohužel nedokládají původní provenienci.⁸³ Nelze tak vyloučit, že je vášnivý sběratel Skrbek získal mimo východočeský region.⁸⁴ V dalších úvahách však pracuji s předpokladem možného regionálního původu maleb. V meziválečném období se staly ozdobou expozic v pardubickém zámku. Neúdržbou za socialistické éry obrazy značně utrpěly, [obr. 11] jeden však již v osmdesátých letech prošel restaurováním.⁸⁵ V uvádění maleb do původního stavu v současnosti pokračujeme.⁸⁶

Otázkou zůstává, jak muzejní soubor vladařských podobizen zasadit do kontextu barokní praxe. Prozatím nejbližšími dohledanými analogiemi jsou portréty Karla VI. a Alžběty Kristýny ze sbírek vídeňského Uměleckohistorického muzea [obr. 12] a Galerie města Bratislavy.⁸⁷ Těmto i muzejním obrazům je vlastní formát polopostavy v oválu vetknutém do obdélného formátu, vyobrazení korun v pozadí i císaře coby vojevůdce v brnění a s maršálskou holí, což jsou ostatně atributy prostupující vladařskou symbolikou barokních Habsburků všeobecně. Jako nejpravděpodobnější se jeví – při přijetí premisy o regionálním původu a se zohledněním nevysoké výtvarné úrovně děl – vznik souboru pro některou z radnic východních Čech.⁸⁸

Provedená sonda do archivů měst a městeček na území komorního panství Pardubice naznačila heuristické potíže spojené s potvrzením této hypotézy. Prozatím se nepodařilo potvrdit ani věrohodnost záznamu Josefa Sakaře, který bez přesného odkazu na prameny uvádí ve výzdobě pardubické radnice sérii portrétů Habsburků od Leopolda I. po Josefa II.⁸⁹ Přímo se nabízí hypotéza po jejich ztotožnění s obrazy z muzejní sbírky – rozdílné určení lze vysvětlit nepřesností Sakařem citovaného pramene. Potvrzení nebo vyvrácení tohoto hypotetického určení zůstává věcí dalšího výzkumu.⁹⁰

Závěr

Shromážděná data dokládají velkou variabilitu skladby výtvarných děl v interiérech zkoumaných východočeských šlechtických sídel. Případ liechtensteinského zámku v Lanškrouně ukazuje, že pro knížecí rod mělo správné sídlo z hlediska výzdoby jen minimální význam. Na opačném pólu stála bohatá výzdoba bubnovských zámků v Doudlebských a Žamberku. Pro rezidující regionální šlechtu hrála výzdoba zjevně větší význam než pro převážně ve Vídni nebo na moravských panstvích

sídlící Liechtensteiny. Zejména doudlebská výzdoba, propojující sdělení fresek a nástěnných obrazů, vykazuje hlubokou sofistikovanost. V tabulnici se stropní freska svatební hostiny Cheiróna a Thetidy odrážela v nástěnných portrétech Leopolda I. a jeho choti a snad i v zátiších (dobře si mezi nimi dovedeme představit témata jídla a stolování). Celkově tvořila výzdoba místnosti propracovanou oslavu Habsburků a vhodně se vztahovala k její funkci.

Příklady hraběcích zámků v Cholticích a Chocni pak ukazují význam, jaký měly obrazy pro budování povědomí o hloubce rodové urozenosti a vizualizaci příbuzenských vazeb. Řada šlechticů na sledovaných sídlech pak demonstrovala prostřednictvím map a vedut velikost a rozsah rodových majetků.⁹¹ Vhled do výbavy vrchnostenské kanceláře na Svojanově pak ukazuje význam dohledu svatých, případně přísahy před jejich portréty, při úředních jednáních, jež se v prostorách konala.

Provedený průzkum potvrzuje význam zámku ve Zdechovicích, na který upozornila již Marie Mžýková. I zde se projevil kultivovaný paarovský mecenát, podobně jako ve známějším Budišově nebo Bechyni.⁹² Novodobým osudem zdevastovaný objekt byl původně pro svou příhodnou polohu zjevně místem čilého ruchu mezi sídly Paarů a spřízněných šlechticů (například roku 1800 zde měla vyhrazený pokoj i hraběnka Terezie Buquoyová, roz. Paarová). Návštěvníci mohli obdivovat kultivovanou krajinu v sousedství kladrubského

hraběcína na úpatí Železných hor. Jejím duchovním středem byl místní farní kostel, který se zámek pomyslně propojovala kamenosochařská díla ve vsi. Zámek s rozlehlou formální zahradou zdobily obrazy, které paarovští eruditě přičknuli předním barokním umělcům. Některá z nich na zámku zůstala i po prodeji panství na sklonku 19. století. Primát v tomto ohledu patří slavnému Kupeckého autoportrétu s podobiznou vlastní manželky. Jeho provenienci lze díky nálezům barokního inventáře posunout až před rok 1769. Další fasety z dějin barokních Zdechovic snad doplní budoucí průzkum paarovských a jiných pramenů.

Nakonec se obloukem vraťme k východisku našeho zájmu o výtvarnou kulturu barokních sídel východních Čech, tázání po smyslu přítomnosti habsburských podobizen v jejich interiérech. Nejvýrazněji byly vladařské portréty zastoupeny v Častolovicích, kvalitou vyniká i trojice meytensovských kopií v Litomyšli Valdštejn-Vartemberků.⁹³ O umělecké úrovni dalších vladařských podobizen si nelze učinit přesnější představu. Jisté je, že portréty několika generací vládnoucího rodu nechyběly v Žamberku, Doudlebech a Zdechovicích. Naopak obrazy jediné generace členů rakouského arcidomu či dokonce jednotlivců zdobily zdi pokojů v Cholticích, Chocni (zde až po roce 1816) nebo tvrzi Štěpánov na Přeloučsku. Prozatím se zdá, že pořizování habsburských portrétů v regionu záviselo spíše na individuálních okolnostech specifických pro jednotlivé objednavatele, než že by bylo obecně sdílenou praxí.⁹⁴

Příloha

Inventáře obrazů ve Zdechovicích roku 1769

Ediční poznámka: transliterováno s respektem ke zvláštnostem textu podle obvyklých standardů. Rozměry pro přehlednost uvádím ve formátu výška × šířka v poznámce pod čarou, za tabulkovým údajem šířka, vždy v přepočtu na cm po zaokrouhlení na jedno desetinné místo. Tento údaj je třeba brát jako orientační, nepřesná mohou být vstupní data z pramene. Není ani jasné, zda měřil autor soupisu obrazy s rámem – jak předpokládám – nebo bez rámu, případně zda neměnil způsob měření kus od kusu podle (ne)dochování rámu. V případě protějškových obrazů stejného formátu uvádím rozměr pouze u prvního z nich. V edici uvádím v případě, kdy lze obrazy ztotožnit, odkazy na inventáře z roku 1800 a z 20. století.⁹⁵

Lokační soupis obrazů⁹⁶

	„Consignation deren Jenigen Bildern, welche sich zu Stechowitz [!] in dem Schloß in zweyten Stokh in nachfolgenden Zim[m]ern befinden, und denen je- des bildt Rückwerths mit dem auf ein flökhel babier [!] geschribenen numero bezeichnet ist. Alß In dem iten Zim[m]er neben dem boden, worinen die wösch getrukert wirdt.	Befündet sich würkl[ich]	zu kom[m]en	abkom[m]en
No. 1	Der Kayserin Elisabeth ⁹⁷ Ihr portrait mit einen glaß ⁹⁸	1		
2	Des graf Joseph Paar ⁹⁹ sein portrait auf Kupfergemahlt, im gantz ver- dolter Rahmen ¹⁰⁰	1		
3	Caroli Sexti ¹⁰¹ huldigungs actus zu Praag ¹⁰²	1		
4	Zwey grosse architektur Stuckh in <mit> ¹⁰³ schwartzen Rahmen mit glathvergolten leistel wie d[a]s obere	2		

5	Zwey grosse Stukh, eines ein Caroselle, d[a]s 2ten ein Reithschul vorstellet, in gantz vergolten Rahmen	2		
6	Eine grosse Landschafft von Prigel ¹⁰⁴ [!] auf holz gemahlt	1		
7	Eine kleine bilder auf holz gemahlt, auf deren zweyen 1 Weibsbildt, und 1 Rasohn [?], auf deren anderen zweyen aber 2 Männer gemahlt seindt {NB ober der Thier in d[a]s Zim[m]er} ¹⁰⁵	4		
8	Zwey Landschaffteln auf Kupfer gemahlt	2		
9	Zwey deto grössere auf Leinwandt <u>In dem 2ten Zim[m]er an disem</u>	2		
10	Ein Fichstukh [!] mit dem Orpheo	1		
11	Fünff Landschaffteln	5		
12	Vier Fichstikhel [!] deren d[a]s ohne Rahm in dem 3ten Zim[m]er neben dem Fenster hängt	4		
13	Ein Fichstukh auf holz gemahlt	1		
14	Zwey hollendische bauern stukh ohne vergolten leisteln	2		
15	Ein Stukh mit Fleisch, und verschiedlichen Fliegelwerkh auf holz gemahlt	1		
16	Zwey stukh mit drindln [?] auf holz gemahlt	2		
17	Vier Pferdt Stukh	4		
18	Drey Obst stukh, wo von d[a]s mittere vill höher [!] ist	3		
19	Zwey lengliste fichstukhel [!]	2		
20	Zwey Landschaffteln	2		
21	Ein Fichstukh [!] mit drey Figuren	1		
22	Zwey Landschaffteln auf holz gemahlen	2		
23	Zwey stukhl mit schwanen, und insecten	2		
24	Eine Landschafft	1		
25	Zwey grosse deto auf holz gemahlen	2		
26	Zwey kleiner deto auf holz gemahlen	2		
27	Zwey deto auf leinwandt gemahlen	2		
28	Zwey stükh ober den thieren, mit gantz vergolten Rahmen, deren eines ein Riegel Renen, d[a]s 2te ein Caroselle vorstellet	2		
29	Zwey Landschaffteln mit gantz vergolten Rahmen ober der gang thier NB obstehende stukh in disem Zim[m]er haben alle schwartze Rahmen mit Vergolten Leistel, biß auf numero 28 et 29 <u>In dem 3ten Zim[m]er</u>	2		
30	Ein grosses architectur stukh ohne Rahm ¹⁰⁶	1		
31	Zwey stukh ein wolf und ein luchs	2		
32	Ein grosses Portret [!] von einer Dame	1		
33	Zwey blumen stukh	2		
34	Ein Portret [!] v[on] eine Ertzhertzogin v[on] Hauß Österreich ¹⁰⁷	1		
35	D[a]s Schloß Pechin ¹⁰⁸ sambt der Statt ¹⁰⁹	1		
36	Ein Stukh mit fischen, v[on] Möhrhnelsen [!] ¹¹⁰	1		
37	Ein Fichstukh [!] Dise bilder seindt alle ohne Rahmen. NB. D[a]s kleine Fichstikhel [!] ist schon in dem 2ten Zim[m]er bey n[um]ero 12 aufgeschrieben.	1		

	<i>In dem Ersten Zim[m]er neben der hinteren stiegen</i>			
38	<i>Vier Landschaftten mit falsch vergolten Runden Rahmen</i>	4		
39	<i>Sechs blumen stukh mit vergolten Rahmen</i> ¹¹¹	6		
40	<i>Ein Portre [!] in schöne vergolte Rahm</i>	1		
	<i>in des Doctor seinen Zim[m]er an bildern</i>			
41	<i>Ein grosses stukh ohne blindt Rahm worauf zwey wölff gemahlt seindt</i>	1		
42	<i>Ein Köchin, und eine Koch.</i> ¹¹²	2		
43	<i>Des hinwithstekh [?] sein Porter [!] {dise 4 stukh seind ohne zisel [!] Rahmen}</i> ¹¹³	4		
44	<i>Ein Porter [!] von der Österreichischen familiae</i> ¹¹⁴	1		
45	<i>Zwey Landschaftten mit geschnizten Rahmen</i>	2		
46	<i>Zwey Landschaftten mit Hirsch und Dientl auf Kupfer gemahlt</i>	2		
47	<i>Drey Runde Porter von alden Kayser auf Kupfer mit Vergolten Rahmeln</i> ¹¹⁵	3		
	<i>Auf dem boden in einen Verschlag</i>			
	<i>3 schwartze gebeizte Rahmen mit Verschiedenen und Vergolten leisteln</i>	3		
	<i>3 deto mit glath Vergolten leisteln</i>	3		
	<i>2 deto ohne Vergolten leisteln</i>	2		
	<i>1 schlecht Vergolte Rahm</i>	1		

Soupis samostatné sbírky obrazů

pag. 85

„Gemählde

No	Welche aus der prager bilder gallerie zur Zeit der Güteradministrazion nach Zdechowitz gebracht worden sind, und sich in den Schloßzimmern aufgehängt befinden.	Pariser Maß ¹¹⁶		Wirklich befindlich	Neu bei geschaft	Abgekommen	
		Höhe	Breite				
480	<i>Beschreibung des Kunstwerks</i> <i>Oehlgemählde auf Leinwand ein Frauenzimmer mit blumen in der rechten hand. Lebensgröße</i>	2' 11/4"	2' 6" ¹¹⁷	1			1 ¹¹⁸
481	<i>Oehlgemählde auf Leinwand. Ein Göttermahl bei Neptun in einer Muscheln gezierten Grotte</i>	4' 5"	6' 3/4" ¹¹⁹	1			<i>Aus der Italienische Schule Meister unbekannt.</i> ¹²⁰
482	<i>Oehlgemählde auf Leinwand. Kupetzkis Portrait. Er stehet vor einer Mahlerstaffeley, und mahlt einen Frauenkopf. Lebensgröße</i> ¹²¹	2' 10 3/4"	2' 3 3/4" ¹²²	1			2 ¹²³ <i>Von Kupezky selbst gemahlt und sehr gut [...]</i> ¹²⁴
483	<i>Oehlgemählde auf Leinwand. Eine Schlacht. Im Vordergrund geharnischte Reiter und Türken</i> ¹²⁵	2' 11 2/4"	4' 11 2/4" ¹²⁶	1			3 ¹²⁷
484	<i>Gegenstück. Aehnliche Vorstellung. Man bemerkt eine kaiserliche Standarte.</i>	2' 11 2/4"	4' 11 2/4"	1			4 ¹²⁸
485	<i>Oehlgemählde auf Leinwand. Ein Cavallerie gefecht, darunter ein Mohr auf seinem weisen Pferd.</i>	3' 6 3/4"	4' 6" ¹²⁹	1			5 ¹³⁰
486	<i>Gegenstück. Aehnliche Vorstellung. Ein stärkegerden Türk auf einem weisen Pferd</i>	3' 6 3/4"	4' 6"	1			6 ¹³¹

No	Welche aus der prager bilder gallerie zur Zeit der Güteradministrazion nach Zdechowitz gebracht worden sind, und sich in den Schloßzimmern aufgehängt befinden.	Pariser Maß		Wirklich befindlich	Neu bei geschaft	Abgekommen	
		Höhe	Breite				
							Stücke
487	Oehlgemählde auf Leinwand. Monumente von Stein und bunten Marmor ¹³²	1' 3 3/4"	1' 8 2/4" ¹³³	1			7 ¹³⁴ Von Felix Meyer ¹³⁵
488	Gegenstück. Aehnliche Vorstellung	1' 3 3/4"	1' ¹³⁶	1			8 ¹³⁷ do ¹³⁸
489	Oehlgemählde auf Kupfer. Portrait eines bejahrten Pohlen in Pelz. ¹³⁹	1' 2"	- 10 3/4" ¹⁴⁰	1			9 ¹⁴¹
490	Oehlgemählde auf holz. Christus und die Samaritanin	1' -"	1' 3 3/4" ¹⁴²	1			10 ¹⁴³ Polenburgs Schule ¹⁴⁴
491 ¹⁴⁵	Oehlgemählde auf Kupfer. Waldige Gegend mit Hirschen ¹⁴⁶	- 7 1/4"	- 9 3/4" ¹⁴⁷	1			
492	Gegenstück. Aehnliche Gegend mit Dambock im Vordergrunde.	- 7 1/4"	- 9 3/4"	1			
493	Oehlgemählde auf Holz. Ein Fluß mit fahrzeugen an beiden Ufern eine Stadt	- 10 2/4"	1' 2 3/4" ¹⁴⁸	1			
494	Gegenstück. Ein Fluß mit dörfern an beiden Ufern	- 10 2/4"	1' 2 3/4"	1			
495	Oehlgemählde auf Leinwand. Landschaft. Links an einem Hügel einige Bauernhäuser	8"	- 11 1/4" ¹⁴⁹	1			
496	Oehlgemählde auf Leinwand. Weintrauben. Links ein grüner Papagay, rechts ein Affe	2' 1 3/4"	2' 1 3/4" ¹⁵⁰	1			11 ¹⁵¹ Eine Sti... von Dann [?] ¹⁵²
497	Oehlgemählde auf Leinwand. Isaak trägt seinen Vater holz zum Opfer	3' 6"	4' 6" ¹⁵³	1			Von Brich ¹⁵⁴

No	Welche aus der prager bilder gallerie zur Zeit der Güteradministrazion nach Zdechowitz gebracht worden sind, und sich in den Schloßzimmern aufgehängt befinden.	Pariser Maß		Wirklich befindlich	Neu bei geschaft	Abgekommen	
		Höhe	Breite				
							Stücke
498	Oehlgemählde auf Leinwand. Die Geschichte der Königin Tamiris und des Cyrus	4' 4 2/4"	6' 4" ¹⁵⁵	1			Von Paul Verones ¹⁵⁶
499	Oehlgemählde auf Leinwand. Die Geschichte des Tobias und seines Sohnes	3' 8 2/4"	4' 1 2/4" ¹⁵⁷	1			Von Brich ¹⁵⁸
500	Oehlgemählde auf Blech. Fluß in einer Landschaft. Links ein hoher Berg mit einer Festung	1' 5 2/4"	2' -" ¹⁵⁹	1			12 ¹⁶⁰
501	Gegenstück. Aehnliche Landschaft. Die Berge am rechten Ufer sind angebaut	1' 5 2/4"	2' -"	1			13 ¹⁶¹
502 ¹⁶²	Oehlgemählde auf Leinwand. Ein Ringelrennen. Rechts eine Kutsche mit maskirten Frauenzimmern ¹⁶³	1' 5"	3' 4" ¹⁶⁴	1			Von Brogel eine ...? ¹⁶⁵
503	Gegenstück. Ein Carusel vor einem Gebäude	1' 5"	3' 4"	1			detto ¹⁶⁶

504	Oehlgemälde auf Leinwand. Die Geschichte Josephs im Kerker	5' 1/2"	6' 7 3/4 ¹⁶⁷	I			
505	Oehlgemälde auf Holz. Stilleben. Einige irdene Geschiere auf einen herrd [?]	1' 1"	- II ¹⁶⁸				I4 ¹⁶⁹ David Tenir der alte [?] ¹⁷⁰
506	Oehlgemälde auf Leinwand. Ein aufwärts sehender Kopf eines alten Mannes	3' -"	4' 3 1/4 ¹⁷¹	I			I5 ¹⁷² ... aus der Niederlanden Schule ¹⁷³
507	Oehlgemälde auf Holz. Ein Baum mit heiligen Bildern. An diesen liegt der Leichnam eines enthaupteten Mannes	3' -"	4' 3 1/4"	I			

Pag. 88

No	Welche aus der prager bilder gallerie zur Zeit der Güteradministrazion nach Zdechowitz gebracht worden sind, und sich in den Schloßzimmern aufgehängt befinden.	Pariser Maß		Wirklich befindlich	Neu bei geschafft	Abgekommen	
		Höhe	Breite				
509 [!]	Oehlgemälde auf Holz. Portrait eines Frauenzimmers in alter tracht. Oben Aetatis suae XX	1 9 2/4"	1 5 1/4 ¹⁷⁴	I			I6 ¹⁷⁵
508 [!]	Oehlgemälde auf Holz. Allerhand Kuchenvorrath auf einen Herrd	2' 1/4"	2' 8 1/4 ¹⁷⁶	I			I7 ¹⁷⁷ Johann Breigel Niederländen ¹⁷⁸
510	Oehlgemälde auf Leinwand. Maria, welche das Kind über die Krippe hält, rechts ein Engel	2' 4 1/4"	Oval 2' 10 ¹⁷⁹	I			nach Bechin ¹⁸⁰ von Caraci sehr gut ¹⁸¹
511	Oehlgemälde auf Leinwand. Ufer eines Flußes an dem eine Marschen mit Kaufmannsgütern beschäftigt sind ¹⁸²	1' 9 2/4"	2' 6 2/4 ¹⁸³	I			I8 ¹⁸⁴ von Heisch ¹⁸⁵
512	Gegenstück. Eine Festung an einem Seeufer ¹⁸⁶	1' 9 2/4"	2' 6 2/4"	I			I9 ¹⁸⁷ do ¹⁸⁸
513	Oehlgemälde auf Leinwand. Architektonische Ruinen mit der Heilung eines Besessenen stift ¹⁸⁹	3' 2 2/4"	2' 3 1/4 ¹⁹⁰	I			20 ¹⁹¹ von Panini ¹⁹²
514	Gegenstück. Aehnliche Vorstellung: das Weib vor den Füßen Christi ¹⁹³	3' 2 2/4"	2' 3 1/4"	I			21 ¹⁹⁴ detto ¹⁹⁵
515	Oehlgemälde auf Leinwand. Baumreiche Gegend mit Bauernhäusern und Viehherrden [?]	1' 10 2/4"	2' 3 ¹⁹⁶	I			22 ¹⁹⁷
516	Gegenstück. Aehnliche Vorstellung	1' 10 2/4"	2' 3"	I			23 ¹⁹⁸
517	Oehlgemälde auf Holz. Landschaft. Reisende zu Pferd und zu Fuß	10"	1' 1 2/4 ¹⁹⁹	I			24 ²⁰⁰
518	Gegenstück. Eine Fluß in einer waldigen Gegend. Vorma [?] am Ufer einige Kühe und Schafe	10"	1' 1 2/4"	I		Nach Abschlag den nach Bechin geben 36 Stück 19/10 850 ²⁰¹	25

Inventář sklepa (*Flaschenkeller*), vložený list papíru, s. d.²⁰²
[inventář řady sudů, lahví atp.]

„*Allerley bilder*“

Ein grosses bild Maria Magdalena mi schlechten Rahm	I st
Ein mittleres bild Maria ... [?] Anna ohne Rahm mit 3 löchern	I
Eine ekleies Bildd H. Valburga	I
Vier stuk gar kleine landschaft in Schwarz gepeitzten Rahmen	4
Fünff stuk Portrats [!] bilder mit schlechten runden Rahmen	5
Drey kleine schlechte Portraits [!] ohne Rahmen	3
Zwey stuk blumen biler miz zen Engeln ohne Rahmen	2
Ein Bild ohne Rahmen mit ein Rehbok an einen ... [?]	I st
Ein grosses Rollbild mit vielen figuren lauten löchern	I st
An Zdechowitz	I4 st
An Smirzicz	5 st

[další nesouvisející položky]

Allerlei bilder Rahmen

Grosse bilder Rahmen	7 st
Mittlere	8 st
Gar kleine	8 st
Gar schlechte ordinadi	I3
summa	36

Původ snímků – *Photographic credits*: 1: Google Maps; 2–7, 9–11: Východočeské muzeum v Pardubicích; 3–4: schéma Jan Ivanega; 8: reprofoto: Národní galerie v Praze. *Staré české umění. Klášter sv. Jiří, Paříž* – Praha 1992, s. 115; 12: © KHM-Museumsverband, Wien, Kunsthistorisches Museum

Poznámky:

¹ Z bohaté literatury využívající inventáře jako zdroj poznání výtvarných děl v dobových interiérech srov. výběrově: Lubomír Slaviček, *Inventáře dvou obrazových sbírek 18. století na Moravě, Vlastivědný věstník moravský XXX*, 1978, s. 297–302. – Zdeněk Hojda, *Výtvarná díla v domech staroměstských měšťanů v letech 1627–1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy – I, Pražský sborník historický XXVI*, 1993, s. 38–102. – Idem, *Výtvarná díla v domech staroměstských měšťanů v letech 1627–1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy – II*, ibidem XXVII, 1994, s. 47–104. – Lubomír Slaviček, *Inventáře dietrichsteinské sbírky obrazů (Mikulov, Vídeň): prameny k dějinám sběratelství 17.–19. století na Moravě I, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity 48*, 1999, F 42, s. 67–112. – Idem, *Inventáře sbírky olomouckého světícího biskupa Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu (1639–1702). Prameny k dějinám sběratelství 17.–19. století na Moravě II, Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity 50*, 2001, F 45, s. 83–109. – Martin Krummholz, *Obrazová sbírka Jana Václava Gallase, Umění LIII*, 2005, s. 273–285. – Jiří Kubeš, *Reprezentační funkce sídel vyšší šlechty z českých zemí (1500–1740)* (dissertační práce), FF JU, České Budějovice 2006, s. 24–32. – Lubomír Slaviček, „...und ist die grösste und kostbarste Gallerie in Mähren“. Das Inventar der liechtensteinischen Gemäldegalerie auf dem Schloss in Frischau, *Opuscula historiae artium 56*, 2007, F 51, s. 127–163. – Lenka Kalábová – Michal Konečný, *Dva barokní inventáře obrazů zámku Hetzendorf. Příspěvek k počátkům sběratelství Salm-Reifferscheidtů*, ibidem 61, 2012, s. 176–189. – Lubomír Slaviček, *Zámecká obrazárna v Rájci nad Svitavou a sběratelství rodu ze Salm-Reifferscheidtů ve světle pramenů*, ibidem 63, 2014, s. 94–119. – Jan Ivanega, „Wohl, tüchtig und tauerhafft.“ *Stavební aktivity na schwarzenberských panstvích za knížete Adama Františka* (dissertační práce), FF MU, Brno 2016, s. 165–173. – Lubomír Slaviček, *Katalog der liechtensteinischen Bildergalerie auf dem Schloss in Frischau von Dominik Kindermann aus dem Jahr 1801, Opuscula historiae artium 65*, 2016, s. 132–155.

– Idem, *Bludiště seznamů. Inventáře jako pramen k dějinám sběratelství v Čechách a na Moravě v 17.–19. století*, in: Jiří Roháček – Lubomír Slaviček (edd.), *Hortus inventariorum. Statě k problematice inventářů pro dějiny umění*, Praha 2018, s. 53–91.

² *Klasicky k tématu Pavel Preiss, Cykly českých panovníků na státních zámcích. Příspěvek k ikonografii českých knížat a králů, Zprávy památkové péče XVII*, 1975, s. 65–78. – Jiří Hrbek et al., *Panovnícký majestát. Habsburkové jako čeští králové v 17. a 18. století*, Praha 2021, s. 185–204. – Friedrich Polleroß, *Die Representation der Habsburger*, Petersberg 2023, s. 428–454.

³ *Panství Heřmanův Městec, Choltice, Hrochův Týnec, Rosice, Vejvanovice, Chrast, Chroustovice, Choceň, Lanškroun, Litomyšl* (v literatuře již podchyceno, srov. níže), *Bystré, Nové Hrad, Rychmburk, Nasavrky, statky Medlešice, Blato, Zdechovice, Přestavky, Košumberk, Domoradice, Zámorsk, Bělá nad Svitavou, Svojanov, Dřevíkov, Svobodné Hamry*.

⁴ *Panství Žamberk, Kyšperk/Letohrad, Brandýs nad Orlicí, Kostelec nad Orlicí, Častolovice* (v literatuře již podchyceno, srov. níže), *statky Doudleby nad Orlicí a Horní Jelení, Přestavky, Potštejn, Žampach, Borohrádek*.

⁵ *Tomáš Sekyrka, Inventáře ve fondu Fideikomisní spisy v pražském Národním archivu. Možnosti a meze jejich využití*, in: Roháček – Slaviček (pozn. 1), s. 93–99.

⁶ *K liechtensteinskému sběratelství a jeho odrazu v architektuře knížecích sídel naposledy Gernot Mayer, Collecting in Order to Show: The Liechtenstein City Palace as a Gallery Building*, in: Stephan Koja (ed.), *Herkules der Künste. Johann Adam Andreas I. von Liechtenstein und das Wien um 1700* (kat. výst.), Wien 2024, s. 103–119. – Johann Kräftner (ed.), *Joseph Wenzel I. von Liechtenstein und seine Kunst* (kat. výst.), Wien 2022.

⁷ *Srov. inventáře z let 1712, 1722, 1732, 1749, 1779 a 1782, uložené v Národním archivu v Praze (dále NA Praha), Fideikomisní spisy, inv. č. 148, kat. 1111.*

⁸ *Separční protokol fideikomisního panství Lanškroun, 1808; ibidem.*

⁹ *Jakub Synecký, Nový Zámek u Lanškrouna a činnost Domenika Martiniho na Lanškrounsku, Lanškrounsko II*, 2004, s. 14–16. – Robert Šimůnek, *Obraz šlechtického panství v Čechách*, Praha 2018, s. 283.

- ¹⁰ NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 144, kart. 1088. Dosavadní bádání o thunovském mecenátu opřené o inventáře se soustředilo na Děčín a Klášterec nad Ohří. Srov. Hana Slavíčková, *Portrétní galerie Thun-Hohensteinů* (kat. výst.), Děčín 1998, s. 30–37, výzva ke zpracování choltické kolekce na s. 31. K obrazárně děčínské větve srov. též František Šuman (ed.), *Mistrovská díla thunovské obrazárny na děčínském zámku*, Děčín 2014, zejm. s. 9–71.
- ¹¹ K zámku a stavebním aktivitám hraběte Romedia Konstantina klasicky Pavel Preiss, *Thau me construxit, Thau structam sanctificavit, Thau versu ornavit, Thau ossa dedit*. Thunovská kaple sv. Romedia v Cholticích, in: idem, *Kořeny a letorosty výtvarné kultury baroka v Čechách*, Praha 2008, s. 176–204. – Naposledy Ladislav Nekvapil, *Tiroler Heiliger im Zentrum Böhmens: Einzigartiger Kult des heiligen Romedius von Thaur*, in: Marie Škarpová (ed.), *Patron Saints and Sainly Patronage in Early Modern Central Europe*, Praha 2019, s. 148–201. – Srov. Inventář mobilii panství Choltice, 30. dubna [sic!] 1700, NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 144, kart. 1088.
- ¹² Celkem 6 velkých oválných kusů, 8 malých oválných kusů, 12 malých oválných kusů, 12 velkých a 32 malých čtyřhranných kusů a 16 kusů „alte heidnische Kayser“.
- ¹³ Neurčený člen spřízněného rodu Öttingen, z nějž pocházela matka hraběte Romualda Markéta Anna, rozená z Öttingen-Baldern. Srov. Jaroslav Thun-Hohenstein, *Beiträge zu unserer Familiengeschichte*, Tetschen a. d. E. 1925, tabulka XI, s. 23.
- ¹⁴ Guidobald Thun-Hohenstein, arcibiskup salcburský, 1616–1668. Srov. Roswitha Juffinger – Christoph Brandhuber – Walter Schlegel – Imma Waldendorf, *Erzbischof Guidobald von Thun 1654–1668. Ein Bauherr für die Zukunft* (kat. výst.), Salzburg 2008, s. 59–88.
- ¹⁵ Inventář zámku Choltice, 7. května 1719, Státní oblastní archiv Hradec Králové (dále SOA Hradec Králové), odd. Zámorsk, Velkostatek Choltice, inv. č. 20, kniha 19 (kopie inv. č. 21, kniha 20). Podobně i fideikomisionní Inventář mobilii při panství Choltice, 20. února 1719, NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 144, kart. 1088.
- ¹⁶ *In margine* dodávám, že v sousední budově zvané klášter („im Closter benandt“) zachytil soupis 10 špatných obrazů. Šlo o starou tvrz, v inventáři z roku 1700 zvanou „Caputziner Gebeu“ (tehdy bez obrazů).
- ¹⁷ Inventáře zámku Choltice, 25. května 1735 a 17. června 1744, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choltice, inv. č. 22 a 23, knihy 21 a 22: uvádí pouze povšechné „allerley bilder“. Podobně i nedatovaný inventář (cca. 1750) uvádí na zámku 95 obrazů. Ibidem, inv. č. 23, kniha 24.
- ¹⁸ SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choltice, inv. č. 1046, kart. 19.
- ¹⁹ Jejich podíl nelze přesněji určit vzhledem k charakteru záznamů: např. v kulečnickém pokoji soupis uvádí 21 portrétů a dalších obrazů. Srov. Inventář zámku Choltice, 2. května 1755, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choltice, inv. č. 24, kniha 23.
- ²⁰ Patrně Jan Josef František, který se stal sjednotitelem všech tří majorátů po znovuzískání panství Thuny v roce 1731. Za laskavé sdělení děkuji PhDr. Ladislavu Nekvapilovi, Ph.D.
- ²¹ Inventář zámku Choltice, 12. června 1767, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choltice, inv. č. 25, kniha 26 (podobně inv. č. 26, kniha 27).
- ²² Jisté jde o dlouhou chodbu v patře při nádvoří. Srov. František Karel Rosůlek (ed.), *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko*, Pardubice 1909, s. 16.
- ²³ Na počátku 20. století zachytil Václav Karel Vendl v zámku na 140 obrazů. Srov. Jana Marešová (ed.), *Karel Václav Vendl, Edice nedokončeného soupisu uměleckých památek politického okresu pardubicko-holického-přeloučského*, Praha 2007, s. 68.
- ²⁴ Na počátku 20. století bylo v objektu asi 40 podobizen. Srov. Zdeněk Wirth, *Soupis památek historických a uměleckých XVI. Politický okres Vysokomýtský*, Praha 1902, s. 31.
- ²⁵ Inventář zámku Choceň, 31. března 1724, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choceň, inv. č. 1601, kniha 850.
- ²⁶ Inventář zámku Choceň, 1724–1726, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choceň, inv. č. 1602, kniha 851.
- ²⁷ Marie Josefa hraběnka Kinská, Přehled odepsaných věcí mezi lety 1728–1732, 30. září 1732, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choceň, inv. č. 1602, kniha 851.
- ²⁸ Inventář zámku Choceň, 1733, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Rosice, inv. č. 618, kniha 618.
- ²⁹ Inventář zámku Choceň, 1838, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Choceň, inv. č. 1603, kniha 852.
- ³⁰ Brigitte Hamann (ed.), *Die Habsburger. Ein biographisches Lexikon*, Wien – München 1988, s. 231.
- ³¹ Inventář hradu Rychmburk, 13. dubna 1823, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Rychmburk, inv. č. 630, kart. 191.
- ³² Mimo rodokmen s vysvětlením zdobil zelený pokoj na hradě „Abrieff des Schloßes Richenburg“ v dřevěném rámu pod klem. V téže místnosti byly i neurčené veduty („Prospectbildern“); ibidem.
- ³³ Vedle oltářního obrazu v zámecké kapli zachycují soupisy pouze další tři neurčené veduty. Srov. Inventáře loveckého zámku Karlštejn z let 1820, 1828 a 1833, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Rychmburk, inv. č. 630, kart. 191.
- ³⁴ Soubor inventářů z let 1832–1833, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Chroustovice, inv. č. 5956, kniha 2189.
- ³⁵ Kubeš (pozn. 1), s. 235–236. – Sekyrka (pozn. 5), s. 95–96. – Srov. též Milan Žďárský, *Obrazy na státním zámku v Častolovicích, Památky a příroda XXXVII*, 1977, s. 556–560.
- ³⁶ Inventář panství Častolovice, 1704, NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 128, kart. 911.
- ³⁷ Žďárský (pozn. 37), s. 556.
- ³⁸ Kubeš (pozn. 1), s. 236.
- ³⁹ Michael Skopal, *Rodinný archiv Bubnů z Litic, Sborník prací východočeských archivů XI*, 2007, s. 381–393.
- ⁴⁰ K Žamberku srov. František Musil, *Hrady, tvrze a zámky okresu Ústí nad Orlicí, Ústí nad Orlicí 1995*, s. 95–96. – Jiří Slavík, *Ke stavební historii zámku v Žamberku, Východočeské listy historické XXI–XXII*, 2004, s. 383–385. – K Doudlebám zejm. Milada Lejsková-Matyášová, *Barokní emblémy v zámku Doudlebech n. Orlicí, Umění XVI*, 1968, s. 59–68. – Eadem, *Odeza slavnosti na vídeňském dvoře Leopolda I. v nástrojných výzdobě zámku v Doudlebech nad Orlicí, ibidem XXIII*, 1975, s. 366–371. – Radka Nokkala Miltová, *Ve společenství bohů a hrdinů. Mýty antického světa v české a moravské nástěnné malbě šlechtických venkovských sídel v letech 1650–1690*, Praha 2016, s. 235–262 (na s. 259 autorka poukazuje na absenci dobových inventářů). – Peter Megyési, *Philothei symbola Christiana. Emblémy v zámku Doudleby nad Orlicí, Umění LXIV*, 2016, s. 122–136. – V knižní podobě ibidem, *Obrazy, texty, významy. Interpretácia aplikovanej emblematicky*, Trnava 2022, s. 57–86.
- ⁴¹ Řada inventářů z období po roce 1653 až do hloubi 19. století je uložena v NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 116, kart. 762–763. Pro potřeby stáavějího výzkumu jsem se soustředil na inventáře vzniklé do roku 1798, které podrobně cituji níže. Srov. Jan Ivanega, *Ještě jednou o barokních emblémech v Doudlebech nad Orlicí. Výběrová edice soupisu knihovny Františka Adama hraběte z Bubna a Litic z roku 1711 (v tisku)*.
- ⁴² Inventář panství Žamberk, Doudleby a statku Jelení, 2. května 1654, NA Praha, Fideikomisionní spisy, inv. č. 116, kart. 762.
- ⁴³ Inventář panství Žamberk, Doudleby a statku Jelení, 24. března 1711, ibidem.
- ⁴⁴ Je otázkou, o jaké teze mohlo jít. Teze defendentů z rodiny hrabat Bubnů z Litic před rokem 1711 se nedochovaly ve sbírce Národní knihovny v Praze ani v kolekci olomoucké univerzity. Ta obsahuje tezi Ferdinanda Kazimíra hraběte Bubny z Litic obhájenou na pražské univerzitě v roce 1737. Srov. Petra Zelenková, *Sbírka univerzitních tezí z Národní knihovny ČR*, Praha 2020. – Jan Štěpán, *Olomoucké univerzitní teze a archivní fond Univerzita Olomouc*, in: Ondřej Jakubec – Marek Perůtka (edd.), *Olomoucké baroko II. Výtvarná kultura let 1620–1780*, s. 382–384. Mezzotinta *Klanění tří králů* Johanna Georga Bergmüllera a Gottlieba Heusse pro Kazimíra Ferdinanda hraběte z Bubna a Litic, Augsburg 1737, je uložena v Zemském archivu v Opavě, pobočka Olomouc, Univerzita Olomouc (1576)1640–1950, bez inv. č.; <https://digi.archives.cz/da/entityDetail/043b2e2023ec45d68aaad31b-o83cbae8> (vyhledáno 28. 9. 2025).
- ⁴⁵ Zařazení Versailles do obrazové výzdoby zámku koresponduje s hlubokým zájmem o rezidenci francouzských králů, patrným z bubnovské knihovny. K ní Jan Ivanega, *Ještě jednou o barokních emblémech v Doudlebech nad*

Orlicí. Výběrová edice soupisu knihovny Františka Adama hraběte z Bubna a Litic z roku 1711 (v tisku).

⁴⁶ Inventář zámku Žamberk, 14. dubna 1725, NA Praha, Fideikomisní spisy, inv. č. 116, kart. 762.

⁴⁷ Skopal (pozn. 39), s. 383.

⁴⁸ Nejspíš šlo o některé ze zobrazení nebo popisů vjezdu Karla VI. a Alžběty Kristýny do Prahy roku 1723. Srov. Štěpán Vácha – Irena Veselá – Vít Vlnas – Petra Vokáčová, *Karel VI. a Alžběta Kristýna. Česká korunovace 1723*, Praha 2008, s. 100, 427–429.

⁴⁹ Inventář zámku Doudleby nad Orlicí, 25. dubna 1725, NA Praha, Fideikomisní spisy, inv. č. 116, kart. 762.

⁵⁰ Hamann (pozn. 30), s. 80–81.

⁵¹ NA Praha, Fideikomisní spisy, inv. č. 116, kart. 763.

⁵² Inventář hradu a statku Svojanova, 28. března 1691, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Svojanov, inv. č. 1, kniha 1.

⁵³ Rosůlek (pozn. 22), s. 27–28.

⁵⁴ Inventář statku Štěpánov, 19. července 1696, NA Praha, Fideikomisní spisy, inv. č. 144, kart. 1088.

⁵⁵ Případ štěpánovského obrazu sv. Jana Nepomuckého je dalším střípkem mozaiky východočeské předbeatifikační úcty k pozdějšímu světcí, jak ji zmapoval Pavel Panoch, *Svatý pštros v krajině pichlavého šípku. K ranému svatojánskému kultu v severovýchodních Čechách (Hradec Králové – Broumov – Smidary). Východočeský sborník historický XLV*, 2024, s. 47–83.

⁵⁶ August Sedláček, *Hrady, zámky a tvrze království Českého I, Chrudimsko*, Praha 1882, s. 247. Téměř by se chtělo věřit, že Sedláček Zdechovice viděl, ve svých memoárech je však nepřipomíná. S rodinou Paarů se však znal velmi dobře, v Bechyni uspořádal rodinný archiv. Srov. idem, *Paměti z mého života*, Praha 1924, s. 211–212.

⁵⁷ Jan Županič, *Nová šlechta Rakouského císařství*, Praha 2006, s. 353–354. – Petr Mašek, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti I. A–M*, Praha 2008, s. 634. – Milan Buben, Paarové, *Střední Evropa: revue pro středoevropskou kulturu a politiku XI*, 1995, č. 51, s. 65–72. – Stanislav Kasík, *Knížecí rod Paarů v Čechách, Cour d'honneur III*, 1999, s. 36–39.

⁵⁸ Rosůlek (pozn. 22), s. 118.

⁵⁹ Z četných prací Petra Vorla ke Zdechovicím srov. prozatím poslední: Petr Vorel, *Východočeské panství Zdechovice v berním rejstříku z roku 1620 v kontextu majetkoprávního vývoje tohoto dominia v letech 1607–1641, Východočeský sborník historický XXX*, 2016, s. 117–175. – Šárka Nekvapil Jirásková, *Demografický vývoj farnosti Zdechovice v 18. století, Historická demografie XXXIII*, 2009, č. 1–2, s. 109–144. – Eadem, *Vývoj obyvatelstva farnosti Zdechovice v letech 1790–1899, ibidem XXXVI*, 2012, č. 1, s. 65–113. – Filip Vávra, *Prodej Zdechovického panství roku 1641. Netypická smlouva o prodeji mezi Václavem Vrábšským Tluksou z Vrábí a Václavem Věžníkem z Věžník, Východočeský sborník historický XXXIII*, 2018, s. 5–27.

⁶⁰ Na její význam upozornila Marie Mžýková, *Historické sbírky Paarů a zámek Bechyně, Cour d'honneur III*, 1999, s. 44.

⁶¹ Pavel Horník et al., *Zdechovice – středověké pohřebiště*, Hradec Králové 2018, s. 11–12.

⁶² Buben (pozn. 57), s. 67–68. – Vladimír Němeček – Alois Plichta – Adolf Rossi, *Za uměním Vysočiny. Baroko na Budišovsku a Tasovsku*, Třebíč 1996, s. 22.

⁶³ Inventář zámku Zdechovice, 1769, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Zdechovice, inv. č. 532, kniha 532.

⁶⁴ Kromě těchto soupisů je v inventární knize vložen samostatný list, soupis věcí ve sklepech s lahvemi („Flaschenkeller“) z doby před rokem 1780, kdy Jan Václav Paar prodal Smiřice Josefu II. Zachycuje 19 obrazů jmenovitě, z nichž bylo 14 zdechovických, 5 smiřických. Z pramenů není jasné rozdělení. Srov. Buben (pozn. 57), s. 68.

⁶⁵ Mžýková (pozn. 60), s. 44.

⁶⁶ Václav Paar odprodal areál zastavěný souborem starších objektů v roce 1771. Srov. Pavel Vlček (ed.), *Umělecké památky Prahy. Pražský hrad a Hradčany*, Praha 2000, s. 423.

⁶⁷ Národní galerie v Praze, inv. č. O 2657. Provenience: Zdechovice 1796, zápůjčka Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách (do 1819), Zdechovice 1913, 1947 do sbírky Národní galerie v Praze. Viz Eduard A. Safarik, *Johann Kupetzky (1666–1740). Gesamtwerk*, Brno 2014, č. kat. 143. Na zdecho-

vický původ obrazu upozornila Marie Mžýková, podle níž na zámek přibyl z Budišova; viz Mžýková (pozn. 60), s. 44.

⁶⁸ Marie Mžýková, *Na okraj kryptoportrétu Paarů na zámku v Budišově, Cour d'honneur III*, 1999, s. 49–51.

⁶⁹ Petr Czajkowski, *Malířská výzdoba v kostele a zámku v Budišově u Třebíče (na okraj činnosti malířů J. Drentwetta a J. A. Prennera v první třetině 18. století na Moravě)*, *Zprávy památkového ústavu v Brně III*, 1999, s. 90–91.

⁷⁰ Inventář zámku Zdechovice, 5. 3. 1800, Státní oblastní archiv Jindřichův Hradec (dále SOA Jindřichův Hradec), RA Paar, nezpracováno, kart. 10.

⁷¹ Z dalšího vybavení lze uvést postel, která vzbuzuje otázky, nakolik tabulnice plnila svou funkci jídelny a nakolik šlo jen o přenesení staršího zažitého jména místnosti na prostoru, která ji plnila odlišnou funkci.

⁷² Inventář zámku Zdechovice, 1835–1840, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Zdechovice, knihy 534 a 535.

⁷³ Ve Zdechovicích: apoštolové Petr a Pavel, sv. Jan Nepomucký, sv. Jan Křtěl, sv. Benedikt, sv. František z Pauly, Bruno, Svatá rodina. V Řečanech: sv. Josef, sv. Jan Nepomucký, Zvěstování Panně Marii (?), v originále „*Maria V.*“), sv. Máří Magdaléna, sv. Václav. Srov. též inventář kostela a fary Zdechovice, 1845, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Zdechovice, kniha 411.

⁷⁴ Výměna mobilii probíhala i opačným směrem, jak dokládá například marginální poznámka v inventáři zámku Bechyně z roku 1761.

⁷⁵ SOA Jindřichův Hradec, Velkostatek Bechyně, nezpracováno. Za vstřícnost a laskavou pomoc při studiu nezpracovaných archivních fondů děkuji Mgr. Stanislavě Novákové, Haně Pelcové a PhDr. Pavlu Holubovi, Ph.D., z jindřichohradecké pobočky Státního oblastního archivu Třeboň. – Mžýková (pozn. 60), s. 43.

⁷⁶ SOA Jindřichův Hradec, Velkostatek Bechyně, nezpracováno.

⁷⁷ Mžýková (pozn. 60), s. 41–43.

⁷⁸ Inventář zámku Zdechovice, 1904–1913, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Zdechovice, kniha 536.

⁷⁹ Mžýková (pozn. 60), s. 44.

⁸⁰ V úvahu připadají možné zmínky o obrazech v bohatě zachované korespondenci nebo zprávách velkostatku. Srov. SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Ústřední inspektorát velkostatku Dra Otty Mettala, Zdechovice, inv. č. 36–84, kart. 6–10. Rešerše těchto fondů svým rozsahem přesahuje rámec této prvotní črty, proto jsem na její provedení rezignoval.

⁸¹ Vávra (pozn. 59), s. 7.

⁸² Východočeské muzeum v Pardubicích (dále VČM), inv. č. UO 201–UO 206. – Seznam přírůstků II., VČM, př. č. 12 922, 12 925, 12 931, 12 934, 12 936, 12 937. K dějinám muzejní obrazové kolekce viz Jan Ivanega, *K provenienci vybraných obrazů ze sbírky Východočeského muzea v Pardubicích, Východočeský sborník historický XLII*, 2023, s. 117–137.

⁸³ VČM, Seznam přírůstků II, př. č. 9 432 a 12 922, 12 925, 12 931, 12 934, 12 936, 12 937. Záznamy o akvizici neobsahují dobové protokoly ani korespondenci muzejního spolku. Srov. VČM, Protokol Muzejního spolku 1865–1926. – Státní okresní archiv Pardubice, Muzejní spolek Pardubice, inv. č. 99, kart. 3. Portréty neobsahují ani soupis obsáhlého Skrbkova daru muzeu ze srpna 1909. Srov. Městskému muzeu v Pardubicích..., *Samostatné směry* 1909, č. 39, 23. 8., nestránkováná příloha.

⁸⁴ Vzhledem k absenci Skrbkovy pozůstatosti zůstávají další možnosti zjištění původní proveniencie podobizen omezené.

⁸⁵ Jana Záhořová, *Portrét Marie Terezie. Restaurátorská zpráva (restaurátorský ateliér AVU)*, Praha 1989.

⁸⁶ V roce 2024 prošel restaurováním portrét Leopolda I. (VČM, inv. č. UO 204) a je připravený restaurátorský záměr na podobiznu Karla VI. (VČM, inv. č. UO 202). Restaurování muzeum provede v závislosti na rozpočtových možnostech.

⁸⁷ Sepp Haller, *protějškové portréty Karla VI. a Kristýny Alžběty, kolem 1715, Vídeň, Kunsthistorisches Museum, Gemäldegalerie*, inv. č. 8324 a 8322. – Portréty Karla VI. a Alžběty Kristýny, kolem 1730, Galéria mesta Bratislavy, inv. č. A 80 a A 27. Viz Jana Luková – Martina Vyskupová, *Portréty příslušníkův habsburského a habsbursko-lotrinského rodu v zbierkach Galérie mesta Bratislavy*, Bratislava 2017, č. kat. 73 a 74, s. 92.

⁸⁸ K dalším příkladům panovníckých portrétů v barokních radnicích Čech a Moravy viz Hrbek et al. (pozn. 2), s. 200–202.

⁸⁹ Srov. Josef Sakař, *Dějiny Pardubic nad Labem. Dílu II. část 1. Zřízení městské do roku 1900*, Pardubice 1924, s. 12.

⁹⁰ Na rozdíl od šlechtického prostředí jsou zmínky o výbavě barokních radnic ve sledovaných pramenech sporé. Provedl jsem sondu do fondů archivů sedmi měst a městeček na území pardubického komorního panství. Zmínky o obrazové výzdobě radnic by bylo možné doložit extenzivním výzkumem účetního materiálu. Prameny městské proveniencie vzniklé *pro memoria* uchovávají především svědectví o majetkových transakcích a nákladech staveb než o jejich výbavě. Srov. výběrově Pamětní knihu starého rathausu, SOkA Pardubice, Archiv města Holice, inv. č. 486, kniha 482. Ojedinele dochovaný pramen narativní, spisování pardubického radního Františka Červenky opřené o starší prameny, se pak omezuje na popis vzhledu radnice se zmínkou o reliéfní štukové výzdobě jejího průčelí od Jakuba Teplého. Srov. František Červenka, *Paměti královského komorního města Pardubic 1400–1820*, SOkA Pardubice, Sběrka rukopisů a notového materiálu, inv. č. 20, rukopis 8, s. 34–40. – Dagmar Vorlová, *Compendium memorabilíí královského komorního města Pardubic (edice rukopisu Františka Červenky z roku 1811) I*, Pardubice 1996, č. kat. 7, 50, 253, 254, 321. Další nevydaných sedm svazků Červenkových *Compendií* v SOkA Pardubice, Sběrka rukopisů a notového materiálu, inv. č. 21, rukopisy 10–16.

⁹¹ Šimůnek (pozn. 9), s. 110, 118–119, 141, 325–328.

⁹² Naposledy k paarovskému mecenátu Gernot Mayer, Marmorne Exentrik. Die Porträtbüste des Fürsten Johann Wenzel von Paar, ein wiederentdecktes Meisterwerk von Johann Baptist Hagenauer, *Barockberichte. Informationsblätter zur bildenden Kunst des 17. und 18. Jahrhunderts* LXVIII, 2021, s. 87–91.

⁹³ Veronika Cinková, Malířství na zámku v Litomyšli v 18. a počátkem 19. století, *Pomezí Čech, Moravy a Slezska* VI, 2005, s. 53–82, zejm. s. 68–70. Revizní průzkum pramenů přinesl jeden dosud nevyužitý soupis litomyšlského zámku z roku 1711, jenž však významným způsobem dosavadní poznání neposouvá. Srov. SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Litomyšl, kniha 12 517.

⁹⁴ Dokládá to mj. fakt, že na kláštereckém sídle Michaela Osvalda Thun-Hohensteina zachycuje inventář v roce 1701 celkem 16 velkých podobizen králů a císařů. Srov. Slavičková (pozn. 10), s. 31.

⁹⁵ Inventář zámku Zdechovice, 5. 3. 1800, SOA Jindřichův Hradec, RA Paar, nezpracováno, kart. 10 (dále jen Inventář 1800). – Inventář zámku Bechyně, s. d. (poč. 20. století), SOA Jindřichův Hradec, Velkostatek Bechyně, nezpracováno (dále jen Inventář Bechyně).

⁹⁶ Inventář mobilíí zámku ve Zdechovicích, 1769, SOA Hradec Králové, odd. Zámorsk, Velkostatek Zdechovice, inv. č. 532, kniha 532, nepag.

⁹⁷ Alžběta Kristýna Brunšvicko-Wolfenbüttelská, manželka Karla VI.; viz Hamann (pozn. 30), s. 88–90.

⁹⁸ Inventář 1800: zachycen v pokoji knížecí společnosti, oceněn na 5 zl. 30 kr.

⁹⁹ Pravděpodobně Josef Ignác hrabě Paar (1660–1735); viz Buben (pozn. 57), s. 67.

¹⁰⁰ Inventář 1800: snad v ložnici knížete, 4 zl.

¹⁰¹ Císař a král Karel VI.

¹⁰² Inventář 1800: horní podlaží, pokoj III: holdování králi v černém řezaném rámu, 1 zl. 30 kr.

¹⁰³ Přeškrtnuto.

¹⁰⁴ Snad některý z Brueghelů.

¹⁰⁵ Interlineární vpiska.

¹⁰⁶ Inventář 1800: horní podlaží, pokoj III, 5 zl.

¹⁰⁷ Podobizna neurčené habsburské arcivévodkyně.

¹⁰⁸ Město a zámek Bechyně, sídlo Paarů v jižních Čechách.

¹⁰⁹ Inventář 1800: ložnice knížete, 45 kr.

¹¹⁰ Asi Paulus Moreelse (1571–1638).

¹¹¹ Inventář 1800: horní podlaží, pokoj VII: 6 kusů květinových obrazů v kovových rámech, 3 zl.

¹¹² Inventář 1800: horní podlaží, pokoj VII: staré obrazy kuchař a kuchařka, 2 zl.

¹¹³ Interlineární vpiska.

¹¹⁴ Snad rodinný portrét Habsburků.

¹¹⁵ Inventář 1800: 3 kulaté obrazy ve zlatých rámech na mědi, 1 zl. 30 kr.

¹¹⁶ K pařížským míram srov. Paul Guilhaumez, De l'équivalence des anciennes mesures. A propos d'une publication récente, *Bibliothèque de l'École des chartes* LXXIV, 1913, s. 267–328.

¹¹⁷ 68,4 × 81,2 cm.

¹¹⁸ Druhotný přípis tužkou.

¹¹⁹ 143,5 × 205,1 cm.

¹²⁰ Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹²¹ Snad Národní galerie v Praze, inv. č. O 2657; viz pozn. 67.

¹²² 94,1 × 75,1 cm.

¹²³ Druhotný přípis tužkou.

¹²⁴ Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹²⁵ Inventář 1800: pokoj knížecí společnosti, 2 velké obrazy představující bitvu, dohromady 40 zl.

¹²⁶ 96,1 × 161,1 cm.

¹²⁷ Druhotný přípis tužkou.

¹²⁸ Druhotný přípis tužkou.

¹²⁹ 115,7 × 146,2 cm.

¹³⁰ Druhotný přípis tužkou.

¹³¹ Druhotný přípis tužkou.

¹³² Felix Meyer (1670–1713), švýcarský malíř.

¹³³ 42,6 × 55,5 cm.

¹³⁴ Druhotný přípis tužkou.

¹³⁵ Felix Meyer, viz pozn. 132. Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹³⁶ 42,6 × 32,5 cm.

¹³⁷ Druhotný přípis tužkou.

¹³⁸ Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹³⁹ Inventář 1800: ložnice knížete, portrét představující starého muže, 12 zl. – Inventář Bechyně: hlava starce, olejomalba ve zlaceném rámu.

¹⁴⁰ 37,9 × 29,1 cm.

¹⁴¹ Druhotný přípis tužkou.

¹⁴² 32,5 × 42,6 cm.

¹⁴³ Druhotný přípis tužkou.

¹⁴⁴ Některý z následovníků Cornelise van Poelenburga (1586–1667). Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁴⁵ Položky 492–495 svázané složenými závorkami s nečitelným tužkovým přípisem.

¹⁴⁶ Inventář 1800: snad ložnice knížete, 2 stejné jelení kusy, celkem 1 zl.

¹⁴⁷ 19,6 × 26,4 cm.

¹⁴⁸ 28 × 39,9 cm.

¹⁴⁹ 21,7 × 30,5 cm.

¹⁵⁰ 69,7 × 69,7 cm.

¹⁵¹ Druhotný přípis tužkou.

¹⁵² Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁵³ 113,7 × 146,2 cm.

¹⁵⁴ Neidentifikovaný autor. Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁵⁵ 142,1 × 205,7 cm.

¹⁵⁶ Paolo Veronese (1528–1588). Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁵⁷ 120,5 × 178,7 cm.

¹⁵⁸ Srov. pozn. 154. Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁵⁹ 47,7 × 65 cm.

¹⁶⁰ Druhotný přípis tužkou.

¹⁶¹ Druhotný přípis tužkou.

¹⁶² Položky 502 a 503 svázané složenými závorkami s druhotným tužkovým přípisem: „beide nach Bechin“.

¹⁶³ Inventář Bechyně: snad v pracovně knížete, turnajová malba.

¹⁶⁴ 46 × 108,3 cm.

¹⁶⁵ Snad neurčený člen malířského klanu Brueghelů. Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁶⁶ Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁶⁷ 178,7 × 215,9 cm.

¹⁶⁸ 35,2 × 29,8 cm.

¹⁶⁹ Druhotný přípis tužkou.

¹⁷⁰ David I. Teniers (1582–1649). Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁷¹ 97,5 × 138,7 cm.

¹⁷² Druhotný přípis tužkou.

¹⁷³ Druhotný přípis červeným inkoustem.

¹⁷⁴ 58,2 × 46,7 cm.

¹⁷⁵ Druhotný přípis tužkou.

¹⁷⁶ 65,6 × 83,7 cm.

- ¹⁷⁷ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁷⁸ Jan I. Brueghel (1568–1625) nebo jeho stejnojmenný syn (1601–1678). Druhotný přípis červeným inkoustem.
- ¹⁷⁹ 76,5 × 92,1 cm.
- ¹⁸⁰ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁸¹ Některý z boloňských malířů z rodiny Carracci. Druhotný přípis červeným inkoustem.
- ¹⁸² Pieter Bout (po 1640 – před 1719), *Krajina s říčním přístavem*. Dnes na zámku Rájec nad Svitavou, viz Lubomír Slaviček, *Katalog obrazárny. Státní zámek Rájec nad Svitavou*, Brno 1980, č. kat. 4 (51). – Mžýková (pozn. 60), s. 44.
- ¹⁸³ 58,2 × 82,6 cm.
- ¹⁸⁴ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁸⁵ Nepřesné dobové určení neurčenému malíři Heischovi. Druhotný přípis červeným inkoustem.
- ¹⁸⁶ Pieter Bout, *Krajina s mořským přístavem*. Dnes na zámku Rájec nad Svitavou, viz Slaviček (pozn. 182), č. kat. 5 (55). – Mžýková (pozn. 60), s. 44.
- ¹⁸⁷ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁸⁸ Druhotný přípis červeným inkoustem.
- ¹⁸⁹ Alessandro Magnasco (1667–1749) a Clement Spera (asi 1661–1742), *Kristus uzdravuje malomocného*, kolem 1715. Dnes Kolowratská obrazárna na zámku v Rychnově nad Kněžnou, viz Mžýková (pozn. 60), s. 44.
- ¹⁹⁰ 104,2 × 73,8 cm.
- ¹⁹¹ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁹² Druhotný přípis červeným inkoustem. Snad Giovanni Paolo Pannini (1691–1765).
- ¹⁹³ Alessandro Magnasco a Clement Spera, *Máří Magdaléna před Kristem*, kolem 1715. Dnes Kolowratská obrazárna na zámku v Rychnově nad Kněžnou, viz Mžýková (pozn. 60), s. 44.
- ¹⁹⁴ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁹⁵ Druhotný přípis červeným inkoustem.
- ¹⁹⁶ 129,9 × 73,1 cm.
- ¹⁹⁷ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁹⁸ Druhotný přípis tužkou.
- ¹⁹⁹ 27,1 × 35,9 cm.
- ²⁰⁰ Druhotný přípis tužkou.
- ²⁰¹ Druhotný přípis tužkou.
- ²⁰² Snad datovatelný do období spojené administrace statků Zdechovice a Smiřice.

SUMMARY

Habsburg portraits in Baroque East Bohemia On the Paar Gallery in Zdechovice

Jan Ivanega

The study deals with the question of Habsburg portraits in the décor of Baroque castles in East Bohemia, with special attention to the Paar painting collection at the château in Zdechovice. The research has demonstrated considerable variety in the décor of East Bohemian aristocratic residences. While the Liechtenstein administrative seat in Lanškroun was practically devoid of pictorial decoration, in the residences of the Bubens of Litice (Doudleby, Žamberk) or the Thun-Hohensteins (Choltice), paintings were an essential part of their representation. Portrait galleries were of particular significance; since in families such as the Kinskys and Bubens

of Litice they served to confirm genealogical tradition and visualize family ties. Habsburg portraits appeared in some seats (e.g. Častolovice, Žamberk, Doudleby), but their presence was not a hard and fast rule. The core part of the study is devoted to the inventories of the Paar château in Zdechovice from 1769 and 1800, which capture in detail an extensive pictorial collection consisting of hundreds of works – from landscapes and genre scenes to portraits, still lifes and historical scenes. Of particular value are the records of works attributed to prominent Baroque painters, including a self-portrait by Jan Kupecký. The analysis demonstrates the sophistication of the décor, which places Zdechovice alongside the important Paar seats in Bechyně and Budišov. A relatively large collection of portraits of members of the Habsburg royal house from the 18th century is maintained by the East Bohemian Museum in Pardubice. Their provenance is unknown. The research conducted ruled out the origin of the collection in any of the East Bohemian aristocratic interiors. The most likely possibility is that it was created for one of the town halls in East Bohemia.

Figures: **1** – **Researched buildings** in the Chrudim (blue) and Hradec Králové (red) regions; **2** – **Château in Choltice**, early 20th century. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. FA-F2-00314; **3** – **Reconstruction of the decoration of piano nobile of Choltice Château** according to inventories dated 1719, cca 1740, cca 1755 and 1767; **4** – **Reconstruction of the decoration of Doudleby Château** according to an inventory dated 1711. Grey functionally determined rooms, with a question mark on hypothetical purpose; **5** – **On the edge of the Iron Mountains: cultural landscape in the vicinity of Zdechovice**, beginning of the 20th century. On the right is the castle before the tower was demolished, on the left is the church of Sts Peter and Paul. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. FA-F1-00495; **6** – **Zdechovice Château before modern devastation**, about 1909. Main façade. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. FA-F1-00460; **7** – **Zdechovice Château before modern devastation**. Garden façade. East National Gallery in Prague, Inv. No. FA-F2-00373; **8** – **Kupecký's self-portrait painting his wife** (1711) formerly located in the interior of the Zdechovice Château. National Gallery in Prague, Inv. No. O 2658; **9** – **Leopold I**, 1st half of the 18th century, condition after restoration. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. UO 204; **10** – **Alžběta Kristýna**, 1st half of the 18th century, condition before restoration. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. UO 205; **11** – **Exhibition of the Museum Association** in the newly reconstructed columned hall of Pardubice Château, on the walls are five portraits from the Habsburg family gallery, photo taken after 1935. East Bohemian Museum in Pardubice, Inv. No. FA-P-02800; **12** – Sepp Haller, **Alžběta Kristýna**, about 1715. Vienna, Kunsthistorisches Museum, Gemäldegalerie, Inv. No. 8322

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.